REALITATEA EVREIASCĂ

PUBLICAȚIE A FEDERAȚIEI COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

ANUL XL ● NR. 11 (811) ● 1-15 SEPTEMBRIE 1995 ● 6-20 ELUL 5755 ● 12 PAGINI - 150 LEI

Rabin dr. YEHEZKEL MARK

ELUL - luna în care ne simțim mai aproape de Dumnezeu

Luna Elul, lună de reculegere, de pregătire sufletească și spirituală pentru Ziua Judecății (Roș Hașana) și Ziua Iertării (Iom Kipur), se distinge de celelalte luni ale calendarului iudaic prin rugăciunile de iertare סליחות (slihot), pe care frații noștri de rit sefard au și început să le spună, iar noi, aşkenazimii, le începem abia cu o săptămână înainte de Roș Hașana.

În fiecare zi a lunii Elul (în afară de Şabat şi de Erev Roş Haşana) se aude sunetul Şofarului răscolindu-ne conştiinţele, amintindu-ne de bilanţul interior ce suntem datori să ni-l facem, fără a fi îngăduitori cu noi înşine, fiindcă numai aşa, suferind pentru greşelile făptuite, ne putem regăsi în ceea ce avem mai bun în noi. De altfel, până după Şmini Aţeret se spune şi un capitol special din Psalmi în acest sens, cap. 27: „לדוד ה' אורי".

În fiecare zi a lunii Elul, evreii de pretutindeni se pregătesc sufleteşte pentru Roş Haşana, pentru a cere iertarea Divină pentru ceea ce au greşit pe parcursul anului, rugându-se să fie înscrişi în Cartea Vieţii cu un an bun, fericit, prosper, aducător de pace şi sănătate, nu numai pentru poporul nostru, ci şi pentru toate popoarele lumii.

În luna Elul, Dumnezeu este mai aproape de cei ce-L doresc. Însuşi numele de Elul conţine, în scrierea ebraică, patru litere care sunt iniţialele cuvintelor אני לדודי ודודי לי „Eu sunt pentru dragul meu şi dragul meu e pentru mine". În luna Elul, relaţia dintre Dumnezeu şi poporul Său este de natură binevoitoare şi de mutuală atenţie. Desigur, înţelepţii noştri spun că trebuie să facem Teşuva (întoarcerea spre Dumnezeu) cu o zi înainte de a muri שוב יום אחד לפני מיתתך şi, cum nimeni nu ştie când moare, trebuie să facem Teşuva în fiecare zi; cu atât mai mult acum, în preajma marilor Zile ale Judecăţii şi Iertării. Trebuie să fim conştienţi însă, că Dumnezeu iartă de Yom Kipur numai păcatele comise împotriva Lui, dar iertarea Divină pentru celelalte păcate o obţinem numai după ce am cerut iertare celui lezat moral sau material şi am reparat prejudiciul ce i l-am creat. Dar, cum am putea însă îndrepta păcatele comise faţă de Dumnezeu? În primul rând, **trebuie să recunoaştem păcatele**. Trebuie să ne corectăm. Este important să ne ferim, ca de foc, de a consuma alimente necaşer. Este important şi să venim la sinagogă, să completăm

Continuare în pag. 9

Rabinul dr. YEHEZKEL MARK

- schiță de portret -

De curând, Comunitatea noastră şi-a redobândit un puls normal al inimii sale evreieşti - locul rămas vacant, prin tragica pierdere a Şef Rabinului dr. Moses Rosen, a fost ocupat de un strălucit slujitor al învăţăturii iudaice, Rabinul dr. YEHEZKEL MARK.

Viaţa sa a fost o slujire continuă a credinţei şi învăţăturii strămoşilor noştri, urmând tradiţia rabinică a tatălui său, Rabinul Menahem Mendel, un exemplu de dreptate, bunătate, dăruire şi entuziasm religios. Născut la Băceşti - Roman, la 19 ianuarie 1928, urmează cursurile Ieşivei „Beth Aharon" din Iaşi, din 1939 până în 1946 când, în entuziasmul care a cuprins tineretul sionist, a făcut Alia - ilegal - în Eretz Israel. Acolo îşi continuă pregătirea şcolară într-un kibuţ şi la Haifa, după care serveşte în armata de apărare a Israelului între 1948-1949. Destinul său îl călăuzeşte spre educaţia tinerei generaţii în spiritul valorilor perene ale iudaismului. Ministerul Învăţământului îi acordă diploma de profesor. În 1954 îi învaţă pe copiii din kibuţul Hefetz Haim, iar din 1958-1964 predă la liceele a trei Ieşivot din Ierusalim.

Din 1956, este căsătorit cu Sarah Isaacson şi are trei copii: Yitzhak - 1957, Meir - 1959, Rachel - 1962.

Dorinţa sa de perfecţionare continuă. Primeşte recunoaşterea gradului superior în predarea istoriei evreilor şi a limbii ebraice la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Devine şi director al liceului religios din Ofaqim - Israel.

Din anul 1968 până în 1972, este trimis în Africa de Sud - la Cape Town -, ca director al şcolii ebraice din acest oraş, apoi primeşte titlul de master cu distincţie al Universităţii din acest oraş, cu teza: „Influenţa Talmudului, Midraşului şi Hagadei în opera lui S. Y. Agnon". Cu această distincţie, conduce cu însufleţire, ca lider spiritual, Congregaţia evreiască din Pothefstroom, tot din Africa de Sud.

Adâncirea imensului tezaur al învăţăturii iudaice îl determină ca, între 1973-'74, să-l găsim urmărind învăţătura Torei la Seminarul Rabinic afiliat Institutului „Harry Fishel", din Ierusalim, după care este numit inspector al şcolilor religioase şi apoi profesor la Universitatea „Bar Ilan" din Ramat Gan - Departamentul de literatură ebraică. Între timp, în 1975, Universitatea din Pothefstroom îi acordă gradul de doctor în literatură.

Acesta este Rabinul dr. Yehezkel Mark, intelectual, literat şi talmudist.

Acolo unde Cerul şi Pământul îşi spun „ŞALOM!"

Subtilă întrepătrundere între materie şi spirit, conceptul de Ierusalim depăşeşte clasicul conflict realism-idealism, fiindcă, prin întreaga sa existenţă şi istorie, frontiera dintre obiectul tangibil (oraşul „din ţărână şi piatră") şi motivul dorului, al meditaţiei, deci al imaginarului (resortul afectiv al voinţei iudaice de a fi), dispare. Mai mult, supravieţuirea sub specie aeternitas a Ierusalimului se datorează acestui concept.

Chiar în timpul existenţei statului evreu antic, Ierusalimul, prin instituţiile sale - Templul, Sanhedrinul, aşezămintele de studii iudaice - este mai mult decât centru administrativ, decât Capitală; este simbol al evreimii de pretutindeni, receptat ca atare de prestigioşi istorici neevrei ai timpului. Un Plinius cel Bătrân scrie despre Ierusalim ca despre „cea mai faimoasă dintre marile cetăţi ale Orientului", observă că „o lumină legendară înconjură oraşul". Conceptul de Ierusalim este acela de focar al unităţii evreieşti şi de centru al activităţii spirituale iudaice. „Te va binecuvânta Domnul din Sion, cel ce a făcut Cerul şi

IERUSALIM - 3000

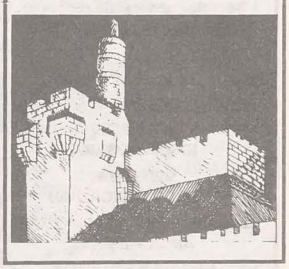

Pământul", se specifică în Psalmul 132, ceea ce conferă Ierusalimului (ţinând cont de faptul că primul şi al doilea Templu au fost construite pe Muntele Sion) statutul de oraş rezidenţial al lui Dumnezeu. Deşi distrus şi lipsit de putere legislativă, politică, economică, după anul 70 e.a., Ierusalimul este simbol al

E. SUHOR

Continuare în pag. 7

SEARĂ FESTIVĂ

La 21 august a.c., a avut loc, la Bucureşti, în sala de festivităţi a F.C.E.R., un concert oferit de Formaţia coral-instrumentală „Menora" şi Corul „Şira Vezimra" al Comunităţii Evreilor din Bucureşti în onoarea doamnei şi domnului Rabin dr. Yehezkel Mark, ales de Adunarea Generală a Federaţiei păstor spiritual al obştii noastre, având competenţă de Şef Rabin şi în celelalte comunităţi evreieşti din România. Au participat membri ai Consiliului de Conducere a Federaţiei Comunităţii Evreieşti din România.

Au luat parte doamnele Lily Hahamy, consilier cultural al Ambasadei Statului Israel la Bucureşti, cu soţul, Tova Bin Nun, director general al Filialei din România a Agenţiei Evreieşti, precum şi domnul dr. Zvi Feine, director al programului „Joint" pentru România.

În alocuţiunea Domniei Sale, domnul acad. Nicolae Cajal, a relevat însemnătatea acestei seri culturale ce marchează prima zi în care îl avem pe Rabinul dr. Yehezkel Mark printre noi.

■ DE LA STÂNGA LA DREAPTA: Domnul Rabin dr. Yehezkel Mark, cu soţia; acad. Nicolae Cajal şi doamna B. Cajal

Totodată, Domnia Sa a salutat prezenţa unei delegaţii a „Joint"-ului în comunitatea noastră, compusă din domnul dr. Steve Kutner, preşedinte al programului Project Vision, din Atlanta, cu doamna Jeanne Kutner, şi domnul Jerry Spitzer, specialist în probleme economice, din New York, precum şi a unei echipe de prestigioşi medici oftalmologi din S.U.A., veniţi să consulte pacienţi asistaţi aflaţi în evidenţa Policlinicii F.C.E.R. din Bucureşti.

În încheiere, domnul acad. Nicolae Cajal a mulţumit celor care au cinstit cu

Continuare în pag. 5

ÎN ACEST NUMĂR:

- 70 de ani de la inaugurarea Universităţii Ebraice din Ierusalim (Evelin Fonea) pag. 8
- Dorel Dorian şi contribuţia evreilor la S.F.-ul românesc (Victor Bârlădeanu) pag. 2
- Mică pledoarie pentru realsemitism (Iosif Sava) pag. 3

DOREL DORIAN şi contribuţia evreilor la S.F.-ul românesc

Recenta apariţie, în editura „Universal Dalsi", a excepţionalului volum de povestiri ştiinţifico-fantastice scos de scriitorul Dorel Dorian, sub titlul atât de incitant la lectură - ***Anchetatorul S.F. şi forţele oculte*** -, ne-a oferit posibilitatea de a ne da seama cu precizie, pe de-o parte, de locul deosebit pe care îl ocupă acest important scriitor evreu (care şi-a afirmat totdeauna cu fermitate iudaitatea) în câmpul literelor române contemporane şi, totodată, de locul şi rolul scriitorilor evrei în crearea şi afirmarea pe plan intern şi internaţional a science-fiction-ului românesc.

Nu vreau să intru în descifrarea multiplelor enigme pe care le perindă cartea lui Dorel Dorian prin faţa cititorului (enigme, în cea mai mare parte a lor, lăsate fără răspuns sau, mai precis, cu răspunsul solicitat exclusiv lectorului), dar aş sublinia că ideea finalului deschis, a misterului nedezlegat ori supus lectorului spre eventuală descifrare este, dacă îmi e îngăduit să afirm, o modalitate de S.F. specific evreiască (mă gândesc, în special, la câţiva dintre marii autori evrei din science-fiction-ul american, îndeosebi un Isaac Asimov, poate cel mai ilustru dintre aşii contemporani ai genului). În orice caz, cartea recentă a lui Dorel Dorian - în pofida nu puţinelor, nu uşoarelor capcane care fac lectura deloc facilă - vădeşte un nivel de intelectualitate care atrage cititorul ce nu iubeşte maculatura de duzină. Şi apoi mai este o trăsătură evreiască în „Anchetatorul" lui Dorel Dorian: arta de pune mereu întrebări, de a face să curgă întrebarea, în mod firesc, din altă întrebare. Nu este o relativizare a realităţii, ci un fel caracteristic de a căuta drumul spre adevăr printr-o dialectică, în fond, talmudică. O dialectică pe care o impune însăşi realitatea ca unicul mod de a o înţelege şi a o adânci în resorturile ei intime.

Se poate afirma, fără teama de a greşi, că această trăsătură este caracteristică, în general, literaturii lui Dorel Dorian, fie că este vorba de dramaturgia vie, adesea pasionantă, pe care a scris-o şi care s-a reprezentat pe scene ori la radioteleviziune (una dintre piese poartă chiar un titlu semnificativ: „Dacă vei fi întrebat"), de eseistică subtilă şi penetrantă pe teme de ştiinţă şi futurologie (mă refer, în special, la ciclul „Starea de veghe", publicat în ultimii ani în revista „Magazin"), de literatură S.F., în care s-a ilustrat, până în prezent, prin volumul *Ficţiuni pentru revolver şi orchestră* şi prin cel ce a constituit obiectul acestor însemnări - ***Anchetatorul S.F. şi forţele oculte***. De altminteri, prezentarea acestei cărţi m-a şi îndemnat să încerc câteva notaţii despre rolul şi locul scriitorilor evrei din România în dezvoltarea S.F.-ului, ca un fenomen profund semnificativ.

Poate nicăieri ca în literatura ştiinţifico-fantastică (e un fenomen specific nu numai României, ci şi altor ţări), scriitorii evrei nu s-au afirmat cu mai multă vigoare, fantezie, îndrăzneală, sârguinţă, spirit de iniţiativă.

*

Unul dintre precursorii science-fiction-ului de la noi - fiind, totodată, deschizător de drumuri şi pe alte tărâmuri literare - este **Felix Aderca**. Cu „romanul viitorist", care este o „sinteză fantastică", vădind „darul de a face enorme jucării", *Oraşele scufundate*, Aderca dăruieşte

literaturii române, potrivit caracterizărilor lui G. Călinescu, mai sus citate, o curajoasă utopie modernă, învăluită în splendide falduri poetice.

Dar adevărata înflorire a literaturii S.F. coincide cu epoca de după cel de-al doilea război mondial, epocă în care - printr-un sincronism aici acceptat din pricina fascinaţiei tehnice - literatura română de gen absoarbe, deschis sau voalat, influenţele marii literaturi science-fiction ce a luat tot mai puternic avânt, îndeosebi în lumea anglo-americană, unde însăşi dezvoltarea tehnico-ştiinţifică se desfăşura în ritmuri adesea ameţitoare.

Trebuie subliniat faptul că primul roman S.F. din literatura română postbelică se datorează scriitorilor evrei **I. M. Ştefan** şi **Radu Nor**. *Drum printre aştri* a reprezentat, pentru o întreagă generaţie, revelaţia posibilităţii de a scrie science-fiction „în cheie românească". Tot celor doi le aparţin romanele *Taina prinţului Semempsis*, *Robinsoni pe Planeta Oceanelor*, iar lui I. M. Ştefan, de unul singur *O întâmplare în împărăţia zăpezilor*, *Enigma tunelului*, *Oglinda răsturnată* şi, cu deosebire reuşit, *Cântecul Cibenei*.

Nu putem să nu evidenţiem faptul că întemeierea faimoasei colecţii „Povestiri ştiinţifico-fantastice", care a făcut educaţia a sute de scriitori şi a mii de „fani" ai genului, se datorează tot unui scriitor evreu, **Adrian Rogoz**, care şi-a jertfit o bună parte din propria creaţie pentru a se dedica descoperirii de talente şi apariţiei acestei, de-acum legendare, publicaţii. Totuşi, Adrian Rogoz a realizat şi câteva opere proprii S.F. de reală valoare: romanul *Omul şi năluca*, nuvelele *Inimă de ciută*, *Preţul secant al genunii*, *Altarul zeilor stochastici*.

Clasic al genului este considerat **Vladimir Colin**, nu numai autor prolific, dar şi ferment al unor cenacluri ce au dat ghes multor scriitori - tineri sau consacraţi - să opteze pentru un gen, din păcate, desconsiderat de critică. Dintre operele S.F. ale lui Colin - unele traduse şi peste hotare - se cuvin amintite: *Viitorul al doilea*, *A zecea lume*, *Un peşte invizibil*, precum şi (poate cel mai izbutit) *Dinţii lui Cronos*.

Sunt mulţi scriitori evrei din România postbelică afirmaţi (şi) în acest domeniu al fanteziei dezlănţuite. Unii dintre ei - cei mai

LITERATURĂ

mulţi - au socotit aceasta drept un „hobby", dar realizările lor (în afara celor din domeniul poeziei, prozei obişnuite, dramaturgiei, criticii, cărora le-au consacrat eforturile cele mai intense) demonstrează grăitor că şi pe acest tărâm au dăruit literaturii române lucrări remarcabile. Dintre cei ce au ilustrat genul, numele de cel mai mare prestigiu şi cu lucrările cele mai reprezentative sunt, în ordine alfabetică: **Horia Aramă** (*Omul care are timp*, *Moartea păsării-săgeată*, *Cosmonautul cel trist*, *Ţărmul interzis*, *Verde Aixa*), **Victor Bârlădeanu** (piesa de teatru - prima lucrare dramatică S.F. din dramaturgia română - *Drum bun, dragul nostru astronaut*, romanele *Operaţia Psycho*, *Exilatul din Planetopolis*, *Gheaţa de foc*), **Ovid S. Crohmălniceanu** (un şir de schiţe de mare originalitate), **Doru Davidovici** (*Sferele verzi*, *Zeiţa de oricalc*, *Lumi galactice* sau *Prietenii mei din neştiut*), **Mioara Cremene** (*Mărirea şi decăderea planetei Globus*), **Sergiu Fărcăşan** (*O iubire din anul 41 043*, *Secretul inginerului Muşat*, *Atacul cesiumiştilor*, *Vă caută un taur*), **Eduard Jurist** (*Alarmă în subterană*, *Oul lui Columb*, *Uzina submarină în primejdie*, *Mister la 179°*), **Ştefan Tita** (*De vânzare paradisul*, *Fluturele de ivoriu*, *Gheizerul îngheţat*, *Robotul sentimental*, precum şi povestiri pentru copii cu tematică S.F.).

Fără îndoială, o pleiadă valoroasă de scriitori care au dat şi dau strălucire unui gen nu numai de mare popularitate şi cu un larg auditoriu, dar şi posesor al unor inepuizabile virtualităţi etice şi estetice în plină expansiune.

VICTOR BÂRLĂDEANU

REALITATEA EVREIASCĂ
Serie nouă a
REVISTEI
CULTULUI MOZAIC
Fondată în 1956 de
Şef-Rabin dr. Moses Rosen
●
APARE BILUNAR
●
Redactor şef:
HAIM RIEMER
Secretar general de redacţie:
FLORIN DUMITRACHE
Redactori:
IULIA DELEANU,
EVELIN FONEA
Secretariat:
IOSEFINA SARA
Corectură:
TEODOR GHEORGHIU
Tehnoredactare computerizată:
ANCA MEŞINĂ,
MIRCEA RĂŞCHITOR
Administrator:
HERMAN NAIMAN
●
REDACŢIA: Bucureşti,
str. Popa Rusu, nr. 24
Telefon: 211 80 80
ADMINISTRAŢIA:
Str. Sf. Vineri, nr. 9
Telefon: 614 96 90
●
ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din Bucureşti şi din ţară (catalog RODIPET poziţia 3030) şi la sediul F.C.E.R. din Bucureşti, str. Sf. Vineri, nr. 9 sau la sediile comunităţilor evreieşti din ţară
●
Tiparul: ROMCART
●
I.S.S.N. 1223 - 7736

În curs de apariţie la Editura „Hasefer":

ISAC PELTZ - *Foc în hanul cu tei* (roman) - Aspecte ale vieţii evreilor din cartierele evreieşti Văcăreşti-Dudeşti în perioada interbelică.

Autorul este unul dintre cei mai acuţi observatori ai dezmoşteniţilor soartei din cartierele sărace evreieşti, ai acelor Luftmenschen trăind de pe urma unor experienţe pline de râsu' plânsu' derizoriului existenţei lor precare, visători pradă himerelor lor supradimensionate.

HORIA DELEANU - *Întâlniri memorabile* - Evocări din viaţa teatrului evreiesc din România şi israel.

Teatrului evreiesc, păstrător al celor mai autentice tradiţii ale poporului nostru, de la Purim-şpileri şi Avram Goldfaden, fondatorul, în România, al primului teatru profesionist de limbă idiş din lume, până la limbajul teatral contemporan al ansamblurilor din România şi Israel, i se consacră o binemeritată şi pertinentă atenţie.

MIHAIL SEBASTIAN - *De 2000 de ani*; *Cum am devenit huligan*.

Romanul autorului şi replica sa la scandalul iscat după apariţia primei cărţi. „De 2000 de ani" apare cu prefaţa lui Nae Ionescu şi o postfaţă de Zigu Ornea.

MIHAI STOIAN - *Ultima cursă*; *De la „Struma" la „Mefkure"* - Drama vaselor scufundate, în timpul războiului, cu evrei din România, în drum spre Ţara Sfântă.

Nu e numai o carte de beletristică, o descriere a unuia din dramaticele momente ale Holocaustului trăite de evreii din România în timpul regimului antonescian, ci şi un act de acuzare realizat cu mijloace de expresie convingătoare.

TIA PELTZ - *Crochiuri din inima mea* (album) - Imagini din fostele cartiere evreieşti, Văcăreşti-Dudeşti.

Albumul Tiei Peltz asigură - prin interpretare proprie - o nouă existenţă atât universului operei părintelui ei cât şi cartierelor azi dispărute.

SPECTACOL

„AM ISRAEL HAI!"

Spectacolul oferit la Cercul Militar Naţional din Bucureşti, în seara zilei de 20 august a.c., sub egida Filialei din România a Agenţiei Evreieşti, a probat vitalitatea, tinereţea sufletească a unei comunităţi aflate la „vârsta a treia", faptul că idişul trăieşte încă pentru ea, iar ivritul - limba renăscută a Israelului modern - nu-i este chiar străin (fie şi pentru că este limba copiilor şi nepoţilor care au făcut Alia), dovedind, totodată, că România, ţara de origine a actorilor, ţara în care au văzut lumina zilei, au învăţat să scrie şi să citească, s-au format afectiv şi intelectual, continuă să vibreze în inimile lor, ca şi în ale tuturor celor 400 000 de evrei români din Eretz Israel.

Consiliul de conducere al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România a fost reprezentat de domnii: av. Iulian Sorin, secretar general adjunct, Alexandru Sivan, director general, prof. Haim Riemer, redactor şef al revistei „Realitatea evreiască", prezent fiind şi Prim Rabin dr. Ernest Neumann, din Timişoara, membru al conducerii Federaţiei.

Spectacolul a fost onorat de prezenţa Excelenţei Sale, domnul Avshalom Megiddon, ambasador al Statului Israel la Bucureşti. Au luat parte reprezentaţi ai Asociaţiei Culturale de Prietenie România-Israel, ai vieţii culturale şi ştiinţifice româneşti, ziarişti, un numeros public.

Mai mult decât participantă, doamna Tova Bin Nun, director general al Filialei din România a Agenţiei Evreieşti, a pus suflet pentru buna desfăşurare a fiecărui moment din derularea spectacolului, de la preambul la epilog.

În cuvântul de deschidere, Excelenţa Sa, domnul Avshalom Megiddon, ambasadorul Israelului la Bucureşti, a făcut un succint istoric al acestei trupe teatrale, de la înfiinţarea ei, la Tel Aviv, în 1975 (fondatorul şi directorul ei fiind Şmuel Atzmon), şi a menţionat calitatea de limbă unificatoare a idişului pentru evreii aşkenazim ai Diasporei, începând din secolul al XIV-lea, de când datează primele scrieri în această limbă, până la distrugerea, în bună parte, a acestei culturi prin Holocaustul din timpul celui de-al doilea război mondial, în care au pierit majoritatea vorbitorilor de limbă idiş din Europa. Supravieţuitorii lagărelor naziste ale morţii, ajunşi în Israel, şi-au îndreptat întregul interes spre ebraică, limba strămoşilor, limba Bibliei, renăscută la parametri contemporaneităţii, întorcând spatele limbii exilului. În ultimii zece ani, însă, a remarcat Domnia Sa, s-a constatat o revigorare a idişului, mai bine zis, o „redescoperire" a sa, mai ales, a folclorului idiş de inestimabilă valoare (şi savoare) literară. În universităţi israeliene au fost înfiinţate catedre de limbă şi literatură idiş şi - fapt interesant - atracţia pentru acest studiu este vizibilă, mai cu seamă, la tinerii sfaradim. Idişul a continuat să fie folosit ca limbă cotidiană de tradiţionaliştii din cele două Americi, din diferite alte colţuri ale Diasporei şi din Israel.

Exprimându-şi gratitudinea pentru concursul de care Teatrul Evreiesc din Israel s-a bucurat din partea domnului acad. Nicolae Cajal, preşedintele F.C.E.R., din partea domnului Harry Eliad, directorul Teatrului Evreiesc de Stat, ca şi din partea domnului Răzvan Theodorescu, preşedintele Asociaţiei Culturale de Prietenie România-Israel, directorul Teatrului Evreiesc din Israel, domnul Şmuel Atzmon a relevat însemnătatea deosebită pe care o are obştea evreiască din România pentru teatrul idiş, prin faptul că primul teatru în această limbă a fost creat aici, respectiv, la Iaşi, în urmă cu o sută şi mai bine de ani.

Seara de umor şi cântec evreiesc susţinută de Iacov şi Monica Bodo, de Şmuel Atzmon, având-l ca acompaniator la pian pe Izu Gott, dirijorul corurilor elevilor de Talmud Tora şi „Şira Vezimra" ale C.E.B., a avut ca puncte de rezistenţă motivele păcii în Israel şi în lume, relevarea pitorescului şi puterii de a face haz de necaz specifice folclorului idiş, duioşia, afecţiunea bine temperate de asperităţile unei existenţe deloc uşoare a poporului evreu, iar din punct de vedere muzical, cântecul hasidic şi-a dat mâna cu melosul folcloric românesc, muzica uşoară israeliană cu cea românească. Remarcabilă a fost prelucrarea Rapsodiei Române de George Enescu, în variantă blues, momentul înscriindu-se în seria omagială a marelui violonist, dirijor şi compozitor român, uvertură a apropiatului Festival bucureştean ce-i poartă numele.

Comunicarea cu publicul a demonstrat o dată în plus, aşa cum o spun şi binecunoscutele, antrenantele cântece „Am Israel Hai!", „David Meleh Israel", ca şi cele dedicate Ierusalimului, „capitala eternă a lui Israel", care împlineşte acum 3000 de ani, prezenţa acelui „pintale id", existent în sufletul fiecărui evreu, indiferent unde se găseşte, care ne-a asigurat supravieţuirea peste milenii şi renaşterea, azi, în Eretz Israel.

Rep.

MICĂ PLEDOARIE PENTRU REALSEMITISM

Nici pogromurile lui Hmelniţki, nici satrapismele lui Stalin, nici ipocriziile lui Hruşciov nu au putut stinge glasul bătrânelor viori aduse din ghetourile Rusiei. Sute de mii de evrei ruşi au pierit la Babi Yar, pe fronturile de luptă împotriva hitleriştilor, în execuţiile minuţios organizate în oraşele sovietelor. Evreii au continuat, însă, să caute să dea - prin arcuşul, claviatura, bagheta lor - încredere în victoria spiritului, în puterile adevărurilor biblice.

Unele din cele mai fermecătoare comunicate de presă mi se par acelea din anii stalinismului, care anunţau schimburi culturale dintre superputeri: Statele Unite erau reprezentate de Menuhin, Horovitz, Rubinstein; Uniunea Sovietică, de Oistrach, Ghilels, Şafran.

Am prezentat în aceste pagini instrumentiştii, cântăreţii, dirijorii evrei din Rusia primei jumătăţi de veac. Sute de artişti, interpreţi ai lumii contemporane, vin din casele evreieşti ale Rusiei. Formidabilele conservatoare ale Rusiei le-au dat viaţă, propulsie internaţională. Talentele ieşite dintre klezmerii Rusiei au cucerit scenele lumii.

Artiştii practicieni au fost „dublaţi" şi de o fenomenală pleiadă de pedagogi şi teoreticieni. Faptele sunt fapte, chiar dacă, din modestie, nu am insistat asupra lor, deşi rămân eficiente mijloace prin care putem replica. După octombrie 1917, muzicienii evrei pătrund în catedrele marilor conservatoare. Mai mult de 40 la sută dintre profesorii institutelor de învăţământ superior din Moscova şi Leningrad, angajaţi după 1920, erau evrei. Printre ei, celebrii violonişti Veniamin Sher, Juli Eidlin, Miron Poliakin, Ilia Zeligman, violoncelistul Evgheni Wolf (Israel), pianiştii Isai Brando şi Maria Iudin - la Leningrad, violoniştii Lev Tseitlin, Abram Iampolski, Alexandr Moghilevschi - la Moscova. Din 1920 până în anii '60, 20 la sută din întregul staff al Conservatorului din Leningrad (160 de specialişti) erau evrei. Intre 1920 şi 1940, 15 dintre cei 23 de profesori de pian de la Conservatorul din Moscova erau evrei.

Alături de instrumentişti, dirijori, pedagogi, paralel se dezvoltă, normal, o pleiadă de teoreticieni, de critici, de condeieri care se pun în slujba muzicii, popularizării creaţiei muzicale, modelării spirituale a tinerelor generaţii prin muzică. În anii terorii staliniste, criticii, muzicologii vor fi supuşi unor atroce atacuri. Rezoluţia jdanovistă despre muzica formală (în care erau loviţi Şostakovici, Prokofiev, Miaskovschi, Haciaturian) vorbea despre tendinţele „decadente" ale criticilor şi teoreticienilor cosmopoliţi (cuvânt care echivala în acea vreme cu cel de evreu). A fost, de altfel, introdus în acea vreme un tacit „numerus clausus" la secţiile teoretice ale Conservatoarelor (semnificativ, din acest punct de vedere, este un episod petrecut la Şcoala din Riga).

Două treimi dintre muzicologii Rusiei erau evrei. Dintre cei 360 de muzicologi, membri ai Uniunii Compozitorilor din Moscova - 130 erau evrei. La Leningrad, dintre 187 membri ai Uniunii - 85 erau evrei. Nu numărul lor mi se pare hotărâtor, ci faptul că sunt autorii celor mai importante lucrări în acest teritoriu: primele studii, din acea perioadă, în domeniul muzicologiei sunt semnate de Evgheni Brando (1882-1939) şi Boris Steinpres (născut în 1908). Teoria analizei muzicale a fost creată de Lev Mazel şi Victor Zuckerman, Victor Berkov şi Henryk Liţinski au pus bazele unor lucrări de teorie muzicală, prima istorie a muzicii universale este semnată de Roman Gruben, iar primul tratat de istorie a muzicii ruse, de Mihail Pekelis; primele istorii ale literaturii pentru violoncel sau vioară au fost scrise de Lev Ghinsburg şi respectiv, Israel Iampolski. Multe alte lucrări fundamentale aparţin unor istorici sau analişti de valoare ca: Abraham Grozenfuld, Mark Aranovski, Lev Barenboim, Mihail Druskin, Iuri Koreus, Iacov Milstein, Israel Nestiev, Alexander Rabinovici, David Rabinovici, Grigori Sneerson, Arnold Sokhor, Dan Jitomirski, Izali Zemtsovski.

Nu ştiu dacă, pentru un intelectual onest, o asemenea listă, o asemenea statistică are importanţă. Notez aceste „fapte" nu numai din dorinţa de a completa câteva fişe care să mă ajute cândva la elaborarea unui volum dedicat contribuţiei evreilor la istoria gândirii şi acţiunii muzicale, ci şi ca o reacţie la inepţiile scrise de cei care vor să nege nu numai Auschwitz-ul ci şi puterea creatoare a evreilor.

Într-una din întâlnirile Kennedy - Hruşciov, Nikita Sergheevici, încercând să răspundă acuzaţiilor de antisemitism aduse sovietelor, a venit cu o statistică: 50% din filarmonişti, 40% din medicii din Moscova etc., etc. sunt evrei. „Voi câţi aveţi?" l-a întrebat el pe preşedintele Statelor Unite. Calm, John Fitzgerald a răspuns: „Vedeţi, noi nu obişnuim să-i numărăm!".

În faţa valului de ură, pe care forţele întunericului le ridică în acest moment împotriva evreilor, este momentul, poate, să începem să numărăm. O idee la care ader pentru că mi se pare că vine dintr-o concepţie bine statuată în timpul din urmă - realsemitism -, poate singura modalitate convingătoare de a răspunde aberaţiilor, minciunii, forţei brute.

IOSIF SAVA

MUZICĂ

■ **Poster-reclamă pentru muzica israeliană**

CONFRUNTĂRI

ISTORIE PARALELĂ

Suntem pradă unei aglomerări de îndemnuri legate de cunoaşterea cât mai amplă, dar şi emoţională, a celor petrecute nu cu prea mult timp în urmă.

Sub presiunea evenimentelor înghesuite azi în arenă, ne întâlnim destul de frecvent cu tendinţe de asimilare elementară, prin identificări forţate, a celor de altă dată cu cele de acum. Pe o asemenea linie, se mai încurcă şi criteriile de preţuire sau repudiere a persoanelor, a întâmplărilor dintr-o vreme sau alta. Şi încep recomandările, desigur partizane...

Unii propun lecuirea de istorie, într-un anumit fel - abolirea memoriei, amneziile cele mai consistente. Alţii se plâng de ignorarea asalturilor motivate la adresa memoriei individuale şi colective, de indiferenţa vinovată faţă de istorie. Realitatea nu poate fi nici anulată cu desăvârşire, nici înlocuită integral de o imaginaţie oricât de fecundă, de fascinantă.

Parcă o abordare echilibrată, raţională a problemei ar propune artistului, scriitorului, şi nu numai lor, să nu capituleze necondiţional în faţa ofensivei dezlănţuite a obstinatei amintiri istorice mai mult sau mai puţin verificate. Dar nici să nu-şi îngăduie, în nici un caz, confortul vinovat, adesea laş, duplicitar, al uitărilor liniştitoare.

În perspectiva acestor raţionamente nu foarte complicate, dar, oricum, de bun simţ, răsfoiesc revista „Adam", prestigioasă tribună a unor convingeri democratice, şi mă opresc la câteva numere de prin deceniul trei al veacului nostru, perioadă de ascensiune năvalnică, înspăimântătoare a fascismului, a hitlerismului în Europa. Fără a propune un sistem simplu de paralelisme antagonice, apare totuşi tentaţia confruntării cu formulări şi relatări de întâmplări, consemnate în **„Istoria mişcării legionare scrisă de un legionar"** (preot Ştefan Palaghiţă), publicată, în 1993, la Bucureşti. Se cuvin pomenite, pentru început, câteva enunţuri ale lui Nae Ionescu, considerat - în lucrarea menţionată mai sus - „izvor de adâncă gândire legionară". Opunându-se cu perseverenţă concepţiilor democratice, el afirmă „principiul autoritar" şi, de aici, „statul autoritar". În alt loc, manifestând o consecventă intoleranţă, vorbeşte, în legătură cu dezvoltarea României, despre „germanii care înlocuiesc pe levantini prin jidani", adăugând: „Jidanii au trăit pretutindeni în forme de viaţă care erau ale lor... forme istorice în care noi trebuia să ne acomodăm".

Şi acum, câteva fapte şi opinii extrem de diferite, cu toate că sunt aşezate în porţiuni cvasi identice de spaţiu şi timp.

...**1925**. În martie se întemeiază, în România, primele Frăţii de cruce, iar în mai începe, la Turnu-Severin, judecarea procesului lui Corneliu Codreanu pentru împuşcarea prefectului Manciu. În acelaşi an, Panait Istrati face o impresionantă mărturisire de credinţă: *„Eu scrâşnesc din dinţi cu scrâşnetul mult prigonitului popor evreu... În ţară ori afară din ţară, eu am trăit cu acest popor, căruia omenirea îi datorează o parte din progresul ei, eu i-am cunoscut mila şi am avut, deseori, prilejul să-i apreciez bunătatea"*.

...**1929**. Are loc prima adunare a şefilor de cuib din toată ţara, se întemeiază Senatul Legiunii. În acelaşi an, Tudor Arghezi face un emoţionant elogiu al lui Theodor Herzl şi a nădejdilor sale, parcă neverosimile, dar, ca prin minune, înfăptuite puţin mai târziu: *„Herzl a visat Statul evreiesc, într-un timp când toate civilizaţiile se dezvăţaseră şi de amintirea unui fost vechi asemenea Stat, ca o realitate de câştigat. El a crezut, ca şi strămoşii lui, că totul s-a făcut la timp din nimic şi că, din nimic, se va putea face întotdeauna ceva dacă lucrătorul transformator al neantului crede în lucrul degetelor sale şi pătrunde în haos cu osârdie şi cinstită naivitate"*.

...**1930**. Ministrul Constantin Angelescu este împuşcat de un tânăr legionar - Beza -, pe care îl apără Corneliu Codreanu. Tot acum se pun bazele Gărzii de Fier în Capitală. În acelaşi an, Gala Galaction - care scrisese cu puţin înainte: *„Cine caută să judece trecutul, prezentul şi viitorul lui Israel, după normele comune, nu va înţelege nimic şi-şi va încorda puterile zadarnic. E la mijloc o taină rezervată numai celor iniţiaţi."* - face o tulburătoare confesiune: *„Israel şi destinele lui excepţionale prind atâta loc şi au atâta însemnătate în viaţa mea sufletească..."*.

...**1933**. Legionarii Nicolae Constantinescu, Ion Caranica, Doru Belimace împuşcă, pe peronul gării Sinaia, pe primul ministru I. G. Duca. În acelaşi an, Eugen Lovinescu face câteva aprecieri pertinente cu privire la practicile aberante ale nazismului. El notează, cu limpezime: *„Desfăşurarea acţiunii antisemite în Germania, de la începutul regimului hitlerian, deschide o nouă eră medievală în istoria contemporană... Procedeele întrebuinţate pentru realizarea unei astfel de doctrine rasiste, dacă nu sunt medievale, depăşesc toate normele civilizaţiei moderne..."*.

*

Informaţia consistentă, de o cât mai impunătoare dimensiune, intră în sistemul axiomatic de existenţă al omului contemporan. El trebuie să afle, să ştie cât mai mult despre cele gândite, săvârşite înainte vreme şi în această vreme.

Dar nu e destul. Cehov stăruia asupra ideii că absenţa convingerilor proprii este echivalentă cu o boală „care, pentru artist, este mai rea decât sifilisul sau impotenţa".

N-am răsfoit „Adam", n-am adăugat menţiuni, însemnate din calendarul anilor 1925-1933, numai de dragul sporirii unui bagaj de cunoştinţe, împlinirii unor lăudabile aspiraţii de documentare suplimentară. Am bătut, desigur, şi la porţile constituirii unor generoase şi drepte convingeri proprii, alături, de această dată, de minţile luminate, de conştiinţele vibrante ale câtorva foarte preţuiţi înaintaşi: Panait Istrati, Tudor Arghezi, Gala Galaction, Eugen Lovinescu...

HORIA DELEANU

CALENDAR

ANIVERSĂRILE LUNII ELUL

● La 29 august 1897 s-a deschis, la Basel, primul Congres Mondial Sionist.

● La 29 august 1960 a încetat din viaţă, la Hollywood, scriitoarea de expresie germană VICKI BAUM, autoare a unor romane de succes, traduse şi la noi („Antract" şi „Grand Hotel", în româneşte de Felix Aderca, „Arborele care plânge", în româneşte de Vintilă Corbul).

● La 31 august 1967 s-a stins din viaţă, la Moscova, cunoscutul scriitor şi publicist ILYA EHRENBURG (născut în 1891), autorul romanelor „Căderea Parisului", „Furtuna", „Al nouălea val", al volumelor de memorii „Oameni, ani, viaţă" ş.a.

● La 31 august 1945 s-a născut, la Tel Aviv, YITZHAK PERLMAN, violonist de talie internaţională, biruind paralizia infantilă căreia i-a căzut victimă.

● La 4 septembrie 1892 s-a născut DARIUS MILHAUD, unul dintre marii compozitori ai secolului nostru. După ocuparea Franţei de către naziştii, a emigrat în S.U.A. În 1945 a devenit titularul unei catedre de compoziţie la Conservatorul Naţional din Paris. Prodigioasa sa creaţie cuprinde lucrări în toate genurile muzicale.

● Filosof celebru în epocă, MOSES MENDELSOHN s-a născut la 6 septembrie 1729, la Dessau. Promotor al **Haskalei**, a abordat concepţia iudaică despre lume prin prisma categoriilor filosofice contemporane lui.

● Poetul CAMIL BALTAZAR s-a născut la 7 septembrie 1902, la Focşani. A fost redactor de editură, colaborator la reviste literare, traducător. Lirica sa, elegiacă şi muzicală, e strânsă în volumele „Vecernii", „Biblice", „Scriitor şi om", „Nobleţea plaiului natal" ş.a.

● La 8 septembrie 1909 s-a născut, la Botoşani, MAX BLECHER, scriitor de autentică originalitate din perioada interbelică, secerat, la nici 29 de ani împliniţi (a murit la 31 mai 1938, la Roman), de o boală necruţătoare, care l-a ţintuit, vreme îndelungată, pe patul de suferinţă. Este autorul romanelor „Întâmplări în irealitatea imediată" (1936) şi „Inimi cicatrizate" (1937). Al treilea volum, „Vizuina luminată (Jurnal de sanatoriu)", a apărut postum, în 1971, sub îngrijirea lui Saşa Pană.

● La 12 septembrie 1932 s-a născut, la Cernăuţi, AHARON APPELFELD, profesor de literatură ebraică la Universitatea Ben Gurion din Beer-Şeva. A fost distins, în 1983, cu „Premiul Israel pentru literatură". Nu de mult ne-a vizitat ţara.

● La 13 septembrie 1874 s-a născut compozitorul ARNOLD SCHÖNBERG (decedat în 1951), profesor la conservatoarele din Viena, Berlin, Boston, New York şi din California. Creaţia sa, dodecafonică, amplă şi variată, a exercitat o puternică influenţă asupra muzicii moderne.

● La 13 septembrie 1894 s-a născut, la Lodz, JULIAN TUWIM, important poet liric şi istoric literar. În timpul celui de-al doilea război mondial s-a refugiat în Statele Unite ale Americii, de unde a revenit în Polonia în 1946. A murit în 1953.

S. WEINBERG şi S. WOLF

Un evreu originar din România, premiat pentru cartea „Tragedia Mefkure"

Fundația Culturală „Sarah și Haim Ianculovici" din Haifa a atribuit un premiu lui Albert Finkelstein, pentru cartea sa documentară ***TRAGEDIA MEFKURE***. După scufundarea vasului „Struma", la 24 februarie 1942, motoveliera „Mefkure" a fost cel de-al doilea car funerar ce ducea peste 300 de evrei plecați spre Israel, dintre care 66 de copii, pe drumul unui îngrozitor masacru premeditat.

Inițial, cartea „Tragedia Mefkure" a fost redactată în engleză prin procedeul „xerox", ediția română a fost publicată pe cheltuiala autorului în 1993, în traducerea lui Lucian Zeev Herșcovici.

Cartea, născută din durere, pentru care a primit premiul amintit, eternizează - cum însuși autorul sublinia - „...amintirea victimelor chinuite. Avem datoria față de memoria lor să transmitem generațiilor ce urmează cronica dureroasă a celor ce s-au întâmplat și a explica modul în care aceste crime au fost posibile".

În „Revista Cultului Mozaic" a apărut articolul „Un trist semicentenar - Tragedia vasului Mefkure", de Șerban Gheorghiu.

Influențat de cartea prof. dr. Jürgen Rohwer, director al Bibliotecii de Istorie contemporană din Stuttgart (***Scufundarea vaselor cu refugiați evrei STRUMA și MEFKURE în Marea Neagră***, 1965), Șerban Gheorghiu a reiterat părerea acestuia că submarinul sovietic „SC 215" l-a scufundat în zona Burgasului.

Inginerul Albert Finkelstein, autorul cărții ***Tragedia MEFKURE***, și-a închinat studiul său scopului „de a stabili adevărații vinovați ai tragediei, identitatea agresorilor" [p. 18; n.n.], de a demonstra „că atacarea lui Mefkure nu a fost un accident, ci un model premeditat, organizat de vase de război germane" [p. 19; n.n.]. Metoda de cercetare și stilul său sunt de o acuratețe științifică și un raționament excepțional, în ciuda faptului că nu este istoric de profesie. Cercetările lui Albert Finkelstein s-au bazat pe numeroase documente ale Arhivei „Yad Vashem" și „The Central Zionist Archives din Ierusalim", pe relatările obținute fie prin contacte cu supraviețuitorii de pe Mefkure, fie pe calea corespondenței cu prof. dr. J. Rohwer și prof. dr. A. Basov (Moscova) etc.

75 de ani de la nașterea lui ALBERT FINKELSTEIN

Inginerul Albert Finkelstein s-a născut la București, în 1920, a frecventat, scurt timp, Facultatea de Matematică a Universității și, în noiembrie 1941, pleacă spre Israel cu vasul „Dor de Val". Acesta a eșuat pe stâncile din fața coastei turcești și, abia în 1944, ajunge în Israel, aflat atunci sub mandat britanic. Aici află de catastrofa vasului „Mefkure" ce a stins pentru totdeauna suflarea materială a iubitei sale surori, Sofica, în vârstă de numai 19 ani. În 1947, pleacă în Franța, unde devine inginer textilist. Se căsătorește cu o ingineră chimistă de origine ruso-poloneză, are o fiică medic și trei nepoți. Împreună cu generalul Konig formează o secție a grupului „Alliance France-Israel", iar după pensionare (1986) se preocupă intens de redactarea unor cărți de mare valoare documentară pentru perioada Holocaustului contemporan.

În urma cercetărilor sale, a pus în evidență că în copia informativă nr. 868 a. c. b. a. din 8 august 1944 a Serviciului Secret al Armatei Române, se face cunoscut organelor secrete germane că cinci ofițeri polonezi s-au îmbarcat cu acte false pe vasul Mefkure. Autoritățile au permis Serviciului Secret al Marinei ca vasul să părăsească portul Constanța, însă au dat dispoziție - prin ordinul nr. 1025 cu anexa 1055 - să împiedice pasagerii săi să ajungă la destinație.

De aceea, încă înaintea de plecarea vaselor cu refugiați, s-a procedat la o serie de manevre suspecte din partea armatei germane. Vasele și pasagerii au fost fotografiați, pasagerii au fost reorganizați pe vase, Mefkure îngrămădind cei mai mulți bărbați. În acest timp, soldații germani și-au bătut joc de evreii de pe vapor, strigându-le că vor avea nevoie de centurile de salvare, iar muncitorii români au fost auziți spunând cu amărăciune că ei „**merg la moarte sigură**".

După plecare, pe data de 4 august 1944, orele 5 dimineața, a fost văzută o șalupă de patrulare germană la 300 m depărtare de pupa vasului, iar după 20 de ore, două-trei vase de patrulare au atacat, bombardat și mitraliat numai vasul Mefkure, lăsându-le pe celelalte (Morina și Bulbul) să-și continue drumul. Supraviețuitorii sinistrului au văzut pe vasele agresoare soldați germani în uniforme care strigau în limba germană, comandau deschiderea focului cu arme automate, au dat drumul în apă la câini dresați pentru a-i sfâșia și înneca pe cei ce reușeau să mai plutească.

Adresându-se prof. dr. A. Basov, de la „Institutul de Istorie al Academiei de Științe a U.R.S.S.", acesta a reconstituit, după jurnalul de bord, acțiunile submarinului sovietic SC 215, comandat de căpitanul de rangul III A. I. Strijak, oferindu-i toate amănuntele prin care se putea dovedi că acesta a atacat, probabil, un vas de transport german, cu aproximativ 200 de persoane înarmate la bord. Amănuntele menționate, precum și diferențele de timp și distanțe marine la care au fost săvârșite cele două acțiuni agresive apropiate, demonstrează că vasul Mefkure a fost scufundat numai de soldații germani, iar refugiații evrei au fost mitraliați fără nici un gest de rezistență și fără arme, majoritatea arzând de vii și restul înecându-se după ce au sărit în apă.

Concluzia, de-o sfâșietoare tristețe, ce înnegurează cele mai împietrite inimi, a unui articol din revista ***La Boz de Türkye*** (1945, nr. 127) din Istanbul a fost că „**refugiații de pe «Mefkure» au murit pentru a salva șase ofițeri polonezi**".

Cititorul atent al cărții lui Albert Finkelstein, după parcurgerea tuturor documentelor și raționamentelor sale imbatabile, își va da seama că strădaniile sale nu au încercat să salveze de răspundere armata sovietică sau să adauge noi fapte apăsătoare la dosarul crimelor patologice și de neiertat ale armatei germane. Ele nu au vrut decât **să restabilească un adevăr istoric obiectiv**, prin care „amintirea incomensurabilei suferințe și a morții tragice și nedrepte a copiilor, tinerilor și vârstnicilor [...] să fie păstrată cu pioșenie de întreaga suflare omenească".

Să nu uităm niciodată „...acea agonie, suferința incomensurabilă a martirilor uciși pe Mefkure, arși de vii, ciuruiți de gloanțe, asfixiați în tenebrele unei nopți cutremurătoare, sfâșiate doar de bubuitul tunurilor și răpăitul mitralierelor și, mai mult decât toate, de către flăcările uriașe conducând spre cer și spre perenitatea istoriei ultimele mărturii ale existenței lor și ale sfârșitului lor tragic" (Albert Finkelstein). Să nu uităm...

Dr. ANDY Z. LEHRER

ANUNȚ

Reținerea jețurilor la Templul Coral, în Anul iudaic 5756, pentru ROȘ HAȘANA (luni, 25 septembrie și marți, 26 septembrie) și, pentru IOM KIPUR (miercuri, 4 octombrie) se va face astfel:

- **duminică, 17 septembrie 1995, orele 9⁰⁰ - 12⁰⁰;**
- **luni, 18 septembrie 1995, orele 9⁰⁰ - 12⁰⁰;**
- **miercuri, 20 septembrie 1995, orele 9⁰⁰ - 12⁰⁰;**
- **joi, 21 septembrie 1995, orele 9⁰⁰ - 12⁰⁰;**
- **vineri, 22 septembrie 1995, orele 9⁰⁰ - 12⁰⁰; și 16⁰⁰ - 18⁰⁰;**
- **duminică, 24 septembrie 1995, orele 9⁰⁰ - 10⁰⁰.**

Scrisori de la cititori

Stimate domnule redactor șef,

Doresc să aduc la cunoștința dvs. și a cititorilor revistei „Realitatea evreiască" următoarele:

Pentru prima oară în Montreal, Canada, anul acesta, cuvântul „Transnistria" a fost menționat într-o serie de comemorări care au avut loc în cadrul Comunității Evreiești din Montreal - Canada. Miile de victime din „Drumul Morții", victime din rândul celor deportați și uciși în Transnistria - uitatele câmpii ale morții - au fost comemorate la următoarele date:

● La Sinagoga „Beth Israel - Beth Aaron", Rabinul Reuben Pupko a dedicat derașana săptămânală în memoria celor uciși în Transnistria. În cuvinte cutremurătoare, Rabinul Pupko a vorbit despre suferințele populației evreiești în timpul dictaturii fasciste a anilor 1941-1944, subliniind tragediile petrecute în lagărele din Transnistria.

● Ziua Holocaustului - Yom Hashoa a fost comemorată în fața unui public de peste 2 000 de persoane. Au fost aprinse șase lumânări în memoria celor șase milioane de evrei uciși de către naziști. Anul acesta, pentru prima oară, prima lumânare a fost aprinsă în memoria celor uciși în Transnistria. Au fost amintite numele a trei victime. Comemorarea a avut loc la Sinagoga „Tiferet Ierușalaim - Beth David".

● La Sinagoga „Shevet Ahim - Haverim Kol Israel", Rabinul Emanuel White, a adus omagiu celor uciși în Transnistria. Rabinul White a amintit, în detalii, anihilarea a zeci de comunități evreiești din nordul Moldovei, Basarabia și Bucovina, deportarea a mii de evrei înspre Transnistria. Datorită suferințelor îngrozitoare la care au fost supuși, zeci de mii de bătrâni, femei, copii și bărbați au întâlnit moartea prin boală, frig, înfometare și ucidere provocate de hoardele fasciste.

● La Sinagoga „Adat Israel - Poale Zion", Rabinul Michael Kremer a amintit, în deșa, în termeni zguduitori (în fața unei numeroase audiențe), despre neuitatul Holocaust al evreilor din România. Rabinul Kremer a menționat aspecte cutremurătoare din anii 1941-1944. Transnistria a devenit un cimitir al evreilor din România.

Aceste manifestări, amintind episodul „Transnistria", se datorează efortului recent formatei Asociații a supraviețuitorilor din Transnistria, din Montreal.

Vă mulțumesc, domnule redactor șef, pentru atenția oferită acestei misive.

Al dumneavoastră,

BARUCH COHEN,
Senior Research Associate - CIJR

DECESE

În perioada 1-31 iulie 1995, au fost înhumați, în cimitirele Comunității Evreilor din București, următorii:

Simion Aurel (85 de ani), Șos. Mihai Bravu, nr. 90-106; Leibovici Golda (91), Str. Parfumului, nr. 23; Focșaner Rebeca (92), Str. Băiceni, nr. 3; Avramescu Mari (90), Str. Rm. Sărat, nr. 19; Ledeanu Rașela (86), Str. Pricopan, nr 22; Bacal Beniamin (80), Str. Slănic, nr 22; Weisz Janos (85), Bd. Dacia, nr. 84; Cofman Meer (80), Str. Romulus, nr. 75; Rotman Froim (70), Str. Șapte Drumuri, nr. 16; Goldstein Ella (82), Str. Galați, nr. 18; Henich Elsa (85), Grünfeld Roza (88), Vitman Cecilia (90), Iurman Leon (93), Orenstein Janeta (93), Moisescu Beatrice (76), Cămin „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen"; Grossman Selma (73), Str. Lunguleț, nr. 6; Marcus Moritz (77), Str. Cihoski, nr. 12; Raffa Iacob (79), Bd. Republicii, nr. 28; Klar Georgiana Eva (74), Str. V. Lascăr, nr. 35; Lövy Petria [Sara] (90), Str. Măgura Vulturului, nr. 7; Nauhaus [Ardeleanu] Bernard (84), Str. Drumul Taberei, nr. 122; Marcu Pinhas (79), Str. Sibiu, nr. 10; Szekely Sara (85), Cal. Dorobanților, nr. 172; Lăzăreanu Carol (64), Str. Tg. Neamț, nr. 36; Gutman Aurel (85), Str. Visarion, nr. 18; Teglas Beatrice (75), Cal. Moșilor, nr. 215; Stanciu Sergiu (79), Str. Căderea Bastiliei, nr. 51.

La 12 Nisan (12 aprilie 1995), a încetat să mai bată inima soțului meu iubit și scump, SCHOR IANCU, din Galați. Și-a distrus sănătatea prin pierderea unicei fiice, Ing. SCHOR ROZICA-DORNEANU. Un pios și dureros omagiu îi închină soția, Surica, pentru dragostea, generozitatea, spiritul lui de sacrificiu și credința în Dumnezeu. Lacrimi și dor infinit după soțul meu iubit, Iancu, și fiica mea, Rozica. Mulțumesc Comunității Evreilor din Galați, care a fost alături de mine. O mamă și soție îndurerată și distrusă.

Familiile Vernescu și Langmantel reamintesc, cu aceeași durere, că la 1 Tișri se împlinesc 9 ani de la pierderea iubitei lor profesoare LEONTINA VAISMAN. Fie-i amintirea binecuvântată!

Îndurerata farmacistă, Simion Frederica, anunță moartea regretatului ei soț - farmacist - AUREL SIMION.

Cu durere în suflet, anunțăm decesul iubitului nostru văr, om de o mare noblețe sufletească, GOLDSTEIN ABRAHAM, din Petah-Tikva. Odihnească-se în pace. Vera și Virgil (Orăștie).

La 24 Elul (19 septembrie), se vor împlini 10 ani de la decesul soției și mamei noastre RAUCH MIZZI. Nu te vom uita, draga noastră. Dr. Rauch Iacob, Fraer Felicia (Suceava).

La 4 Elul (30 august), s-au împlinit 15 ani de la decesul iubitei noastre mame, RITTBERG LOLA. Căldura sufletului ei bun o păstrăm cu pioșenie. Manfred și Mary Rittberg (Viena).

Cu aceeași durere și dor nestins, amintim, celor ce l-au iubit și prețuit că, la 30 octombrie 1995, se vor împlini 10 ani de când nu mai este printre noi cel ce a fost stomatologul HUGO RAINHORN (Iași). Pios omagiu și recunoștință. Nu te vom uita niciodată, Bianca - soție și Robert - fiu.

Îndurerați, familia Schächter anunță decesul dragei lor SCHÄCHTER SARA, din Suceava, mamă și bunică deosebită care, ani de zile, a predat ivrit la Talmud-Tora din Suceava.

Familia amintește, celor care l-au iubit și apreciat că, la 25 septembrie, se împlinesc cinci ani de la nedreapta trecere în neființă a omului deosebit care a fost DOREL OPRESCU.

Edith, Zigmund și Liana Tanberg amintesc, celor care au cunoscut-o pe draga lor ROZA (Rozica) GRÜNFELD că, pe 15 august, s-a împlinit o lună de la dispariția ei.

Familia Gheran, din București, anunță, cu durere, decesul bunei lor DORA SILBERBERG, din Timișoara, la 16 august 1995. Pioasă amintire.

S-a stins, răpusă de o boală necruțătoare, SURICA HAIA MARCOVICI, exemplu de optimism, tenacitate și curaj. Rugăm rudele și prietenii să-i păstreze pioasă amintire.

Secretarul general al F.C.E.R., ing. THEODOR BLUMENFELD, LA 80 DE ANI

Luni, 28 august 1995, a avut loc, la sediul Federației Comunităților Evreiești din România, sărbătorirea secretarului general, domnul ing. Theodor Blumenfeld, care a împlinit vârsta de 80 de ani.

Au ținut să participe la sărbătorire colegi din conducerea Federației, unii colaboratori cu mai veche activitate în această prestigioasă instituție în domeniul vieții organizatorice evreiești și oaspeți de peste hotare, ca doamna Mara Cohen, din Italia, din partea organizației „Joint" și domnul J. Spitzer, reprezentant al aceleiași instituții cu sediul în S.U.A.

Despre personalitatea sărbătoritului au vorbit: acad. prof. dr. Nicolae Cajal, președintele F.C.E.R., doamna Mara Cohen, delegată a „Joint"-ului și dr. Charles Crupariu, fost coleg de liceu cu ing. Theodor Blumenfeld.

Vădit emoționat, a răspuns sărbătoritul, subliniind că a înțeles să-și facă totdeauna datoria și a evocat meritele celor care au creat condițiile prielnice păstrării vieții evreiești în România, menționând printre aceștia pe regretații Șef Rabin dr. Moses Rosen, pe fostul secretar general al F.C.E.R., av. Emil Schechter, și pe fostul președinte al Comunității Evreiești din București, av. Daniel Segal.

Întreaga festivitate s-a constituit pentru cei prezenți într-o lecție despre felul cum un conducător trebuie să știe să-și facă datoria: cu cinste, cu totală dăruire, cu o impresionantă modestie, cu dragoste de oameni, cu respect pentru ei și cu multă, foarte multă bunătate și înțelegere pentru nevoile celor ce vin la comunitate să solicite ajutor în rezolvarea unor probleme.

A fost o sărbătorire-lecție, pe care nu o vom uita.

Toți cei de față au aderat din suflet la aprecierile și urările prin care președintele F.C.E.R., acad. Nicolae Cajal, și-a încheiat cuvântarea pe care o publicăm alăturat.

Cuvântul domnului acad. NICOLAE CAJAL

Dacă sărbătorim astăzi pe secretarul general al Federației Comunităților Evreiești din România, pe inginerul Theodor Blumenfeld, ajuns octogenar, noi sărbătorim, totodată, un simbol. Un simbol al onestității și al liniarității unei vieți de om.

Ce a adus, ce aduce cu sine inginerul Theodor Blumenfeld în peisajul atât de variat și interesant al vieții unei comunități care a dat atâtea valori poporului său evreu și poporului român, în mijlocul căruia trăiește de veacuri și dăruiește de veacuri și pentru veacuri, valori inestimabile? Ce este deci, sărbătoritul nostru de astăzi?

Este: - **un exemplu de muncă intensă** și de viață dăruită cu intensitate muncii în slujba colectivității;

- **un exemplu de energie** care nu e doar un dar al naturii, ci și o calitate definitorie dobândită printr-o voință exemplară;

- **un exemplu de ritm de muncă**, în asemenea măsură încât, chiar atunci când anii tind să-și spună cuvântul, se face totuși simțit în eficiența activității sale;

- dar el este și **un exemplu permanent de modestie**.

Inginerul Blumenfeld, omul care are la activul său atâtea funcții de mare răspundere profesor la Liceul evreiesc din Iași, prorector la Institutul de Căi Ferate, ministru adjunct la Ministerul Transporturilor, director general la Direcția Generală de Drumuri și Poduri, președinte al Comunității Evreilor din București și, în prezent, secretar general al Federației Comunităților Evreiești din România, în total peste 50 de ani în munci de răspundere, toate îndeplinite cu o admirabilă competență și dăruire, omul acesta, ridicat prin meritele sale pe înalte culmi ale ierarhiei sociale, a rămas pentru toți **un nobil exemplu de modestie**, în care nu este nimic ostentativ, o modestie care este o trăsătură esențială a structurii sale sufletești, pentru care merită multe, foarte multe felicitări.

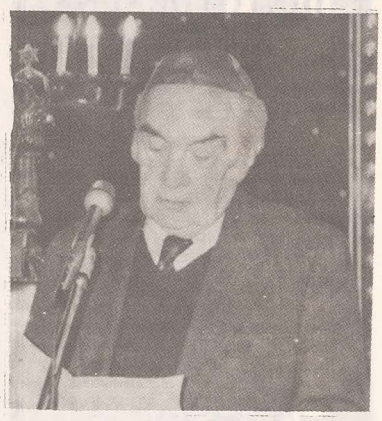

În fine - „last but not least" -, pe colegul și prietenul nostru ing. Th. Blumenfeld îl caracterizează și **o mare calitate atât de rară la unii oameni mari: BUNĂTATEA**. Și, eu cred că, bunătatea definește un om mare cu O mare. Îi place să facă binele cu o naturalețe care impune respect și recunoștință nu numai celor cărora le face binele, dar și celor din jur care beneficiază de exemple demne de urmat și din care mulți au de învățat.

Toate cele spuse mă îndreptățesc să afirm că ing. Theodor Blumenfeld **ar putea să declare, ca odinioară Horațiu: „Exegi monumentum"** - și-a ridicat, prin muncă și prin comportare, **un monument durabil**, pentru care îl felicităm în plus.

Ce-ar mai fi de spus și de adăugat la cele de mai sus, la această modestă, dar de suflet sărbătorire?

Să adăugăm urările noastre și ale colegilor noștri din conducerea Federației, pe care domnul prof. ing. Theodor Blumenfeld o onorează prin activitatea sa de peste 18 ani, **să-i urăm încă mulți ani buni și fericiți de acum înainte**, împreună cu distinsa D-sale soție, doamna Madeleine Blumenfeld și cu toți cei dragi și să ne fie în continuare un coleg bun și distins, îndrăgit de noi toți.

La mulți ani, dragă domnule Blumenfeld, în deplină sănătate, dvs. și tuturor celor ce vă sunt dragi!

La mulți ani tuturor prietenilor și distinșilor noștri oaspeți veniți la o sărbătorire de suflet pentru un om de suflet.

DE LA UN NUMĂR LA ALTUL

YEHUDI MENUHIN LA FESTIVALUL „GEORGE ENESCU"

Concertul de deschidere a Festivalului "George Enescu" a fost dirijat de Yehudi Menuhin, celebrul elev al marelui muzician, pe data de 7 septembrie, în sala „Al. I. Cuza", din clădirea Parlamentului. În program: suita I pentru vioară, de G. Enescu, urmată de Concertul pentru vioară de Brahms și Simfonia I-a de Brahms.

Cu prilejul oferit de prezența sa în România la festivalul sus-amintit, Lordul Yehudi Menuhin a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Academiei de Muzică din București.

VIZITĂ LA OBIECTIVE IUDAICE

În zilele de 27 și 28 august 1995, domnul Stuart Eizenstat, Ambasadorul Statelor Unite ale Americii la Consiliul European, a vizitat obiective iudaice din București și anume: Templul Coral, Sinagoga Mare, Expoziția de documente și fotografii privind Holocaustul, Muzeul de istorie iudaică din România, Cimitirul Evreiesc din Șoseaua Giurgiului.

În aceste vizite a fost însoțit de membri ai ambasadei S.U.A. din România și de domnul ing. Osy Lazăr, vicepreședintele Comunității Evreilor din București, care le-a prezentat viața iudaică din București.

Cuvintele de apreciere asupra obiectivelor vizitate și a muncii depuse au fost deosebite și au fost concretizate prin semnarea în cartea de onoare a mu-zeului cu următoarele: „Este o onoare să vezi acest minunat muzeu al evreilor din România, atestând marea lor contribuție la istoria României".

LANSARE DE CARTE LA BACĂU

La 19 iulie a.c., a avut loc, la Librăria „Al. Piru" din Bacău, lansarea volumului *„Obștea evreiască din Bacău"*, de I. Schwartz Kara, volum editat de Editura „Hasefer".

Au onorat cu prezența acest important eveniment cultural băcăuan domnii ing. Dan Felician, primarul municipiului, av. Dumitru Popa, secretar municipal, prof. dr. Mihai Merfea, rectorul Universității „Spiru Haret" din localitate, scriitorul Costin Calistrat, directorul Teatrului de Stat din Bacău și președintele Filialei băcăoane a Asociației Culturale de Prietenie România-Israel, prof. dr. Ioan Zaharia, de la Filiala locală a Arhivelor Statului, Voicu Octavian, inspector în Inspectoratul Județean de Cultură din Bacău.

Manifestarea a fost deschisă de domnul M. Cojocaru, președintele Comunității Evreilor din Bacău, care a mulțumit celor prezenți pentru participare, subliniind că lansarea acestei cărți despre obștea evreiască din Bacău se înscrie în spiritul ideii de înfățișare a autenticului evreiesc, de realsemitism, promovată de conducerea F.C.E.R. În cuvântul Domniei Sale, domnul prof. dr. Mihai Merfea a făcut un succint expozeu al cărții, menționând că aceasta reprezintă o substanțială sinteză privind contribuția evreilor din Bacău la propășirea orașului și a patriei comune. Relevând faptul că „Obștea evreiască din Bacău" va înlesni, prin lectura ei, mai buna cunoaștere dintre etnii, domnul prof. dr. Ioan Zaharia a elogiat, în alocuțiunea Domniei Sale, meritele autorului și ale Editurii „Hasefer" în această direcție.

În încheiere, domnul I. Schwartz Kara, autorul volumului mai sus citat, a mulțumit tuturor celor de față pentru participare ca și pentru frumoasele și sincerele aprecieri la adresa strădaniilor sale.

CONFERINȚĂ A „SOCIETĂȚII CULTURALE ȚINUTUL HERȚA"

„Societatea Culturală Ținutul Herța", organizație cu personalitate juridică, neguvernamentală, apolitică și non-profit, și-a propus ca, în iulie 1996, să organizeze la București, Suceava sau Dorohoi, o Conferință Națională a tuturor celor care, până în 1940, s-au născut și au trăit în această zonă a ținutului Herța.

Noi, cei din zonă, nu putem să uităm atmosfera caldă și plăcută care era între noi, părinții noștri și evreii din regiune.

La această Conferință, pe lângă o ședință de comunicări ce va avea loc în prima zi, a doua zi, ne gândim la o călătorie, pe care, cu acordul țării vecine Ucraina, dorim s-o facem la Herța.

În acest scop, rugăm, însă, pe toți cei care doresc să participe la această Conferință, să se anunțe (eventual și cu titlul lucrării) scriind la adresa: Prof. dr. doc. I. Gherman, Of. p. 48, CP. 1, București 2.

Schimb de experiență

La inițiativa Fondului Social Evreiesc Unit din Franța și sub egida Consiliului European al Comunităților Evreiești, în colaborare cu „Joint"-ul, o delegație a Federației Comunităților Evreiești din România a vizitat de curând instituții de asistență socială evreiască din Franța.

Din delegația F.C.E.R. au făcut parte domnii: ec. David Bănescu, șeful Secției de asistență socială a F.C.E.R., Alexandru Sivan, director general, dr. Alexandru Elias, director al Policlinicii C.E.B., George Kepes, responsabil cu probleme de asistență socială pentru comunitățile evreiești din țară, ing. Sigmund Wiener, responsabil cu probleme de asistență socială în cadrul Centrului comunitar din București, ing. Ștefan Löwinger, președintele Comunității Evreilor din Arad, doamna dr. Claudia Fotache. Delegația a fost însoțită de doamna Mara Cohen, reprezentantă a „Joint"-ului la București.

Delegația F.C.E.R. a vizitat Casa Copiilor din Laversine, sediul Casei de Protecție a Copiilor Evrei, Cluburile de Ajutorare a Tinerilor în Dificultate, centre comunitare evreiești din Sarcelles / Garges, Fundația „Rothschild" și căminul de bătrâni aferent, restaurantul ritual, aparținând tot secției evreiești de asistență socială, luând cunoștință de scopurile, resursele financiare, metodele de organizare ale acestor instituții comunitare ale evreilor din Franța. Au mai fost vizitate, de asemenea, Căminul „Michel Cahen" pentru handicapați mentali recuperabili, Centrul de ajutor prin ergoterapie pentru handicapați neuromotori și cu deficiențe vizuale și Centrul de ajutor prin ergoterapie pentru handicapați mentali.

Sediul Departamentului Social al F.S.E.U. a găzduit o conferință privind aspecte ale asistenței sociale evreiești din Franța, seminarii despre serviciul geriatric, cu accent asupra importanței ajutorului gospodăresc și consultațiilor la domiciliu pentru asistați bătrâni, singuri și nedeplasabili și un seminar despre ajutorul social acordat familiilor în nevoie.

Delegația F.C.E.R. a luat cunoștință, timp de două zile, de modul de funcționare a serviciilor sociale din Marsilia, respectiv, a vizitat Serviciul primirilor de urgență SIDA (MAARVAR) și Căminul de bătrâni „Les Oliviers".

Contactul cu o mare comunitate evreiască într-o țară occidentală ne-a dus la câteva concluzii interesante: posibilitatea organizării, chiar în cazul unei comunități în care predomină vârstnici, cum este aceea a F.C.E.R., a unor comitete de sprijin pentru mai buna funcționare a căminelor de bătrâni și a dispensarelor medico-sociale; vizite la domiciliile celor bătrâni și izolați; ameliorarea condițiilor de existență în căminele de bătrâni; organizarea a cât mai multe manifestări culturale și de divertisment (jocuri, muzică, chiar și dans etc.), ca și excursii în grup; asimilarea unor metode practice de administrare zilnică a medicamentelor în căminele de bătrâni; realizarea unui sistem de servicii telefonice pentru convorbiri cu bătrâni singuri.

Dorim ca această colaborare între Fondul Social Evreiesc Unit din Franța și Secția de asistență socială a F.C.E.R. să se mențină în continuare, în beneficiul tuturor celor în nevoie, membri ai comunităților evreiești din Franța, ca și din România.

Dr. Alexandru Elias

SEARĂ FESTIVĂ

Urmare din pag. 1

prezența lor acest spectacol, ca și celor care s-au ocupat de organizarea acestuia.

Evoluția grupului vocal al Formației „Menora" (conducerea muzicală și acompaniamentul la pian - Gerry Podgoreanu) s-a distins prin interpretarea sensibilă, de autentică ținută artistică a unui potpuriu de cântece idiș, în care unda de tandrețe, melancolie, caracteristice Galutului, s-a împletit cu optimismul, specific evreiesc, potențat de conștiința existenței unui stat propriu, în melodii de expresie ivrit.

Din ciclul de cântece ebraice, de inspirație hasidică, compuse de Darius Milhaud, soprana Adriana Ioanovici (acompaniată la pian de Anca Sonea) a cântat „Glorie lui Dumnezeu", dovedind, pe lângă calități vocale remarcabile și o bună pregătire tehnică.

Infuzia de elan, tinerețe, exuberanță, pe care Corul „Șira Vezimra" (dirijor Izu Gott) a imprimat-o spectacolului, s-a datorat și repertoriului ales. „Am Israel Hai" și „Hava Naghila" au încheiat așa cum se cuvine această seară muzicală, în care interpreți și asistență s-au regăsit pe aceeași lungime de undă a unei simțiri evreiești atotcuceritoare.

Concertul a fost urmat de o masă festivă în timpul căreia domnul acad. Nicolae Cajal, dr. Zvi Feine și Rabin dr. Yehezkel Mark au rostit calde alocuțiuni.

IERUSALIMUL DINTOTDEAUNA ŞI MEREU

„Voi veţi înălţa deasupra Sionului o emblemă şi un steag".

(M. ROSENBLUM)

„Vinerea mare, pe înserate, la Ierusalim. Când se iveşte prima stea, evreii - cu şuviţele lor cârlionţate şi prelungi - coboară străzile în pantă ale oraşului vechi şi, tot atunci, arabii se grăbesc la chemarea muezinului, iar creştinii ortodocşi se îndreaptă şi ei către lăcaşurile de cult. Merg iute cu toţii, unii lângă alţii, fără învălmăşeală, fără ostilitate.

E unul dintre spectacolele cele mai emoţionante pe care mi-a fost dat să le văd, coexistenţa spirituală în libertate fiind, cred, un motiv care justifică, o dată mai mult, necesitatea existenţei Statului israelit. [...] Israelul constituie - cred - un model de ţară liberă [...].

Sper ca ura primitivă să fie, azi, depăşită [...]".

(EUGÈNE IONESCO)

„Este cu neputinţă să vază cineva această cetate pentru prima oară fără să simtă o durere secretă pentru lungile ei suferinţe şi să nu fie pătruns de un sentiment de respect".

(DIMITRIE BOLINTINEANU)

„Ierusalimul este inima noastră şi noi suntem născuţi cu Ierusalimul în inima noastră".

(BINYAMIN MAZAR)

„Ierusalim, de te voi uita
Şi dreapta să mă uite,
Să se lipească limba mea
De cerul gurii mute,
De nu te voi purta,
În adânc, inima mea,
De nu-mi vei fi, Ierusalime,
Coroana viselor sublime".

(A. AXELRAD)

„Un popor care ştie să plângă 1800 de ani pierderea unui lăcaş sfânt, de undeva de peste mări şi ţări, un astfel de popor nu poate pieri".

(NAPOLEON BONAPARTE)

„Ierusalim! [...] El străluceşte [...] din adâncul vremilor şi al dărâmăturilor atât de puternic încât mă simt un profanator când cutez să-l aşez [...] la începutul istorisirii pelerinajului meu [...]".

(PIERRE LOTI)

„Ierusalimul nu este numai capitala ţării evreieşti, [...] ci a evreilor din toate ţările în care ne-am aşezat în decursul timpului [...]".

(PHILO DIN ALEXANDRIA)

„O, tu, poporul Israelului, fiii lui Avraham, Iţhac şi Iaacov. Pentru ardoarea ta de a menţine tradiţiile, pentru bucuria cu care tu celebrezi şi sanctifici festivităţile tale, am creat [...] «Menorah» şi «Zidul Plângerii» [...]".

(SALVADOR DALI)

„Când vorbesc de Israel, eu cred realmente Ierusalimul, el este patria mea".

(ANNA TICHO)

„Reconstrucţia Ierusalimului este privilegiul generaţiei noastre".

(CLAUDE SITBON)

„Ierusalimul apare în lume şi în istorie ca un pol al unirii între oameni [...].

Cercurile al căror centru este Ierusalimul, liniile de forţă cărora Ierusalimul le este pol, traversează, pretutindeni unde ele sunt, inimile oamenilor de bine [...]".

(F. M. JACQUES DUBOIS)

„Din cauza catastrofei istorice a distrugerii Ierusalimului de către Titus, împăratul roman, şi a exilării poporului lui Israel din ţara sa, eu m-am născut într-unul din oraşele Diasporei. Dar întotdeauna m-am considerat ca unul ce s-a născut la Ierusalim. În visurile mele m-am văzut stând împreună cu fraţii mei leviţi în Templul Sfânt şi cântând cu ei cântecele regelui David".

(S. I. AGNON)

„Bucuraţi-vă cu IERUSALIM şi înveseliţi-vă într-însul, voi toţi cei ce-l iubiţi, bucuraţi-vă laolaltă, toţi cei care doliul i-aţi purtat".

(IŞAIAHU, 66, 10)

Culese de **EVELIN FONEA**

PREMIUL IERUSALIMULUI

Premiu pentru Pacea Umanităţii se acordă, din doi în doi ani, cu ocazia „Expoziţiei Internaţionale de Carte" de la Ierusalim

EUGENE IONESCO (1973)

Premiu acordat pentru „contribuţia la libertatea individului în societate" („acest premiu, - avea să mărturisească el - deşi mai puţin cunoscut, e mai important decât Nobel-ul"). Scriitor francez de origine română, născut în 1909, la Slatina. În 1938, se stabileşte în Franţa. A scris versuri, teatru - al tragicului existenţial şi al absurdului -, eseuri critice („NU", „Cântăreaţa cheală", „Scaunele", „Regele moare", „Rinocerii" ş.a.).

„Sunt nerăbdător să văd Ierusalimul unit, căci, până acum, nu l-am văzut decât de la înălţimea Nôtre Dame-ului...".

*

„Cred, aşadar, că, fără ei lumea ar fi dură şi tristă... Sperăm toţi că va răsări, din pustiuri şi moarte, Noul Ierusalim. Sperăm în transfigurarea lumii şi vom spera atâ cât va dura acest mit care ne vine de la evrei..."

*

„Sunt proisraelian, nu mai e nevoie s-o spun".

GRAHAM GREEN (1981)

Scriitor englez, născut în 1904, decedat în 1991. A scris romane psihologice, cu implicaţii social-politice („Puterea şi gloria", „Omul nostru din Havana", „Americanul liniştit", „Esenţa lucrurilor" ş.a.), eseuri, piese de teatru - parte traduse în româneşte -, literatură pentru copii etc. Acţiunile eroilor operelor sale se desfăşoară într-un cadru politic şi social, în Anglia şi Europa, în timpul celui de-al doilea război mondial.

În 1962 a vizitat România. În 1966 este investit de către regina Angliei cu titlul de cavaler.

„...nu e oare întreaga noastră religie bazată pe Biblie?..."

NATHAN SPIEGEL (1990)

Premiu atribuit pentru cercetările în domeniul istoriei civilizaţiilor. S-a născut în 1905, într-o familie modestă din Galiţia. După o lungă şi productivă carieră didactică în Polonia - unde, parte din familie a fost ucisă în Holocaust -, în 1956, face Alia, regăsindu-şi, aşa cum a afirmat, identitatea. În Israel nu abandonează cercetările privind cultura, gândirea greacă şi latină, convins că studierea trecutului ajută la „crearea reperelor etice pentru viitor". A tradus în ebraică „Iliada" şi „Odiseea" şi a elaborat un amplu studiu despre Homer. A publicat manuale şcolare, un „Dicţionar etimologic al cuvintelor străine în limba ebraică" etc.

„...Mă consider un cetăţean simplu al Ierusalimului, un onest om al Israelului".

ERNESTO SABATO (1989)

Prozator, eseist argentinian, s-a născut în 1911. Romanele sale surprind momente din societatea argentiniană investigând universul uman în conflictul dintre semeni, datorat solitudinii şi imposibilităţii de a comunica. Romanele sale („Tunelul", „Despre eroi şi morminte" etc.), eseurile („Scriitorul şi fantasmele sale", „Trei aproximări despre literatura timpului nostru") aduc în prim plan aspecte din realitatea imediată, militând pentru libertatea individuală în societate.

„Să nu uităm că, astăzi, ne aflăm cu toţii în aceeaşi barcă...".

*

„Literatura, arta, în general, sunt activităţi sacre care nu pot fi înjosite decât cu preţul propriei înjosiri...".

MILAN KUNDERA (1985)

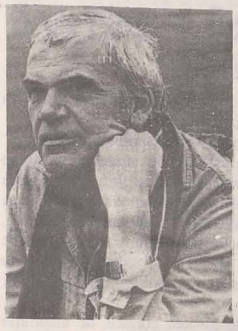

S-a născut în Cehoslovacia iar în 1957 s-a stabilit în Franţa. Personajele sale, surprinse în diverse ipostaze, aduc în prim plan ideea de umanitate a relaţiei interumane. Opere importante: „Viaţa e în altă parte", „Valsul de adio", „Cartea râsului şi a uitării", „Nemurirea", „Arta romanului" ş.a.

„Deoarece evreii, chiar şi după tragicele deziluzii pe care le-au trăit în Europa, au rămas fideli sentimentului european de cetăţeni ai lumii... îmi pare azi, ISRAELUL, mica şi, în sfârşit, regăsita lor patrie, ca adevărata inimă a Europei, o inimă ciudată, aflată în afara unui trup".

MARC CHAGALL (1982)

A donat suma primită ca premiu pentru instituirea unui fond special, destinat artiştilor israelieni lipsiţi de mijloace.

„Statornicit în inima lumii" - cum se recunoaşte - acest mare artist evreu s-a născut în 1877, la 7 iulie, la Vitebsk, în Rusia. Încă din copilărie, în ambianţa evreiască a familiei, a târguşorului natal, a venit în contact cu universul biblic, pe care l-a imortalizat în pânze pline de vrajă. Lumea mirifică chagalliană a făcut înconjurul lumii. Semnalăm, printre vitraliile executate în diverse oraşe ale lumii, şi cele 12 vitralii pentru Sinagoga Centrului Medical Hadassa din Ierusalim. În 1969, s-a inaugurat la Knesset „Tripticul Ierusalimului", trei tapiserii de mari dimensiuni şi un mozaic. Numeroase expoziţii deschise în lumea întreagă înmănunchează operele sale încărcate de filozofia poporului evreu, de credinţa în imensele resurse de puritate şi frumuseţe ale omului, dragostea faţă de Cartea Sfântă, faţă de Eretz Israel.

„Spiritualicesţe, mă aflu în permanenţă în Ierusalim".

*

„Respectă Tora! Ea-i fântâna
Oricărei vieţi trăite-n adevăr".

*

„Biblia e o creaţie genială, mare şi sfântă".

JORGE LUIS BORGES (1971)

Născut în 1899, poet - reprezentant al poeziei „ultraiste" -, prozator şi eseist argentinian, a decedat în 1987. A scris şi povestiri fantastice cu sensuri filozofice, studii critice („Istoria universală a infamiei", „Moartea şi busola", „Ficţiuni" etc.), eseuri incisive („Închizitii", „Alep" ş.a.). Dragostea pentru Israel a exprimat-o cald în poezia „Israel", acel popor care, „demn ca un leu...", a atins apogeul.

„Israel nu numai că este o concepţie necesară civilizaţiei, dar este o concepţie indispensabilă. Nu ne putem imagina cultura fără Israel, şi asta merge mai departe pe simpatiile şi diferenţele noastre... Israel există... Este ceva atât de profund, încât nu avem nevoie să-l definim...".

*

„Punctul de plecare a tot ce ne înconjoară este Biblia. Acolo încep toate lucrurile. Acum cartea mea este tradusă în ebraică. Este ca şi cum cercul s-a închis. Ca şi cum cartea mea a fost absorbită din nou din izvoare".

OCTAVIO PAZ (1977)

Poet şi eseist mexican, „scriitor de cultură ecumenică, deschis tuturor influenţelor, ştiindu-se capabil să le asimileze creator...", s-a născut în anul 1914. Anii petrecuţi în Europa, la Paris şi în Orient i-au asigurat o cunoaştere diversificată a lumii. Dintre volumele caracteristice, cităm cartea de eseuri „Labirintul singurătăţii". Lirica sa, bogată în imagini şi expresii, are în centrul ei iubirea, singurătatea, moartea („Anotimpul violent", „Libertatea de cuvânt", „Piatra de soare" etc.). A experimentat „poezia spaţială". În 1990 i s-a conferit „Premiul Nobel pentru Literatură".

„Israelul nu ne oferă o idee, ci ceva mai bun, mai viu şi mai real: un exemplu".

*

„Când istoria doarme, el vorbeşte în vis: pe fruntea poporului adormit, poemul e o constelaţie de sânge. Când istoria se trezeşte, imaginea se face faptă, poemul se împlineşte, poezia intră în acţiune. Fii vrednic de ceea ce visezi!".

MAX FRISCH (1965)

Prozator şi dramaturg elveţian, scriitor de limbă germană, s-a născut în 1911, la Zürich. A întrerupt cursurile Facultăţii de Litere pentru studiul arhitecturii obţinând, în 1941, diploma de arhitect. Practică arhitectura nerenunţând la scris. Scrie teatru de concepţie brechtiană cu temele: deziluzie şi înstrăinare („Oderland", „Bidermann şi incendiatorii", „Andora" etc.), iar în urma unor călătorii în Germania, Polonia, Spania, Italia etc. scrie pagini memorialistice („Jurnalul dintre 1946 şi 1949"), un număr de romane cu problematică socială, în care „denunţă criza spirituală" („Alinătorul", „Numele meu fie Gantenbeim"), drame („Zidul chinezesc", „Santa Cruz" etc.).

„Cuptoarele din lagărele de exterminare sunt un rezultat al fricii de altul, al urii faţă de altul...".

EVELIN FONEA

Acolo unde Cerul şi Pământul îşi spun „ŞALOM!"

Urmare din pag. 1

adevăratei credinţe în Cel Unic şi Etern, este forţa religioasă a sufletului evreiesc şi izvorul dârzeniei sale, a acelui **davke**, în sens pozitiv al cuvântului, acoperiş al tuturor aspiraţiilor şi al realizărilor sale în istorie. Are loc, aşadar, o sublimare a pământescului în afectiv-spiritual, fenomen complex şi contradictoriu, asupra căruia un Rabi Iohanan, unul dintre redactorii Talmudului, atrage atenţia, încercând să combată dihotomia Ierusalim ceresc / Ierusalim pământesc şi să prevină asupra pericolelor unui refugiu în cel ceresc, respectiv, în viaţa pur contemplativă din Diaspora. De fapt, însăşi urarea de Roş Haşana „La anul, la Ierusalim!" vine în convergenţă cu gândirea lui Rabi Iohanan. Chiar atunci când ideea reclădirii statului evreu modern era încă inexistentă, gândirea iudaică de tip ascendent (timpul-săgeată, timpul-speranţă ce o caracterizează) se axa pe principiul revenirii în Oraşul Sfânt ca centralitate a renaşterii statale, rod al direcţionării meditaţiei înspre acţiune.

Din perspectivă filozofic-istorică se poate vorbi de o **menire** a Ierusalimului, ceea ce înseamnă altceva decât o destinaţie gândită de un conducător sau altul. Desigur, la început, scopurile cuceririi şi creării de către David a capitalei naţionale Ierusalim au fost politice: eliminarea enclavei iebusite, stingerea rivalităţilor intertribale, unificarea regatului. Dar odată transferat Aron Kodeş-ul de la Kiriat Iearim la Ierusalim are loc o metamorfoză a laicului în sacral pe care abia Solomon o conştientizează pe deplin prin construirea Primului Templu. Sub domnia lui Ozia, în acest oraş avea să se audă vocea lui Işaiahu denunţând „mulţimea jertfelor" neacoperite de consistenţa **etică** a faptelor puternicilor oraşului. Premergător al hasidismului, pentru care nu forma, ci fondul rugăciunii este esenţial, Işaiahu înţelege că menirea Ierusalimului incumbă rigoare şi altitudine morală, nerespectarea acestor condiţii ducând la pedeapsă în vederea purificării, a „răscumpărării" sale pentru ca, ulterior, cetatea să redevină simbol al regenerării morale şi sociale. Este ceea ce se întâmplă în 586 î.e.a., când Ierusalimul e cucerit de armatele babiloniene ale lui Nabucadneţar, Templul distrus, populaţia - parte ucisă, parte - silită să ia calea exilului. Şi, totuşi, acum poporul evreu trece primul examen al rezistenţei în faţa încercării ocupanţilor de disoluţie a centralităţii sufleteşti a Capitalei sale, examen în care virtuţile de oraş **menit** ale Ierusalimului sunt evidente (v. Psalmul 137). Mişcarea de Alia, atunci când ea devine posibilă (declaraţia lui Cyrus, regele Persiei, devenit stăpânitor al Babilonului şi, implicit, al Iudeii, în 536 î.e.a., prin care permitea, celor ce o doreau, reîntoarcerea în Sion; de remarcat faptul că numele Muntelui Templului e asimilat cu Cetatea şi cu Ţara lui Israel), plecarea, în 445 î.e.a., a lui Nehemia, înalt funcţionar evreu la curtea regelui Artaxerxes, la Ierusalim, numit guvernator al Iudeii şi devenit principal responsabil al reconstrucţiei Ierusalimului, calitate pe care o împarte cu Ezra, restaurator al autorităţii Ierusalimului ca centru religios nedisputat al iudaismului - toate converg în acelaşi sens ce transcede istoria propriu-zisă, intrând în sfera unei misiuni superioare, sacre.

Lucrarea timpului asupra Ierusalimului, în măsura îndepărtării şi regăsirii de sine a Cetăţii, se confundă cu aceea a mărăcinelui ce arde fără a fi mistuit, simbol al destinului poporului evreu însuşi, din momentul Revelaţiei Divine a lui Moşe pe Muntele Horeb până la sfârşitul veacurilor. Perioada elenistă e - aparent - benefică pentru păstrarea identităţii spirituale a Ierusalimului, în realitate - nocivă, prin elenizarea păturilor superioare ale populaţiei, proces ce determină conflictul între tradiţionalişti şi elenişti, fenomen ce se acutizează după 167 î.e.a., când Antiohus al IV-lea interzice practicarea religiei mozaice şi profanează Templul, ceea ce provoacă revolta Macabeilor. Dar nu atât victoria asupra trupelor lui Antiohus e semnificativă aici cât recucerirea Ierusalimului şi purificarea Templului. Ierusalimul continuă să fie centrul spiritual al tării şi după ce nu mai îndeplineşte funcţiile unei capitale laice. Dar dorul de libertate al evreilor apăsaţi de guvernarea romană conduce la o revoltă generală (66 e.a.). Timp de trei ani, Ierusalimul e un oraş liber. Semnificativă e însă menţiunea înscrisă pe monezile bătute în această perioadă: „Ierusalimul cel Sfânt". Ceea ce înseamnă conştientizarea, la nivel general, a menirii sale. După cucerirea lui, după distrugerea celui de-al doilea Templu, cu excepţia Zidului de Apus (laitmotiv al rămăşiţei supravieţuitoare din fiinţa poporului evreu), după reocuparea, pentru scurt timp, a Ierusalimului de luptătorii lui Bar Kohba, după letargia cetăţii sub dominaţiile bizantină, arabă, cruciată, mamelucă, turcească, atributele de metropolă evreiască modernă ale Ierusalimului devin din ce în ce mai evidente în timpul mandatariatului britanic şi dominante după proclamarea independenţei, în 1948, a Statului Israel.

Fără a neglija statutul unic al Ierusalimului ca simbol al frăţiei omeneşti şi al păcii (în calitatea sa de nucleu al creştinismului şi islamismului), nimbul de sacralitate conferit Ierusalimului în Biblie, Halaha, Agada, Cabala, în poezia sinagogala, e dublat în literatura ebraică modernă, contemporană, ca şi în literatura universală de preaomenescul jind al unui Ierusalim-ambasador la Cel Veşnic al bucuriilor, dar, mai ales, al suferinţelor umane, în general, şi evreieşti, în special.

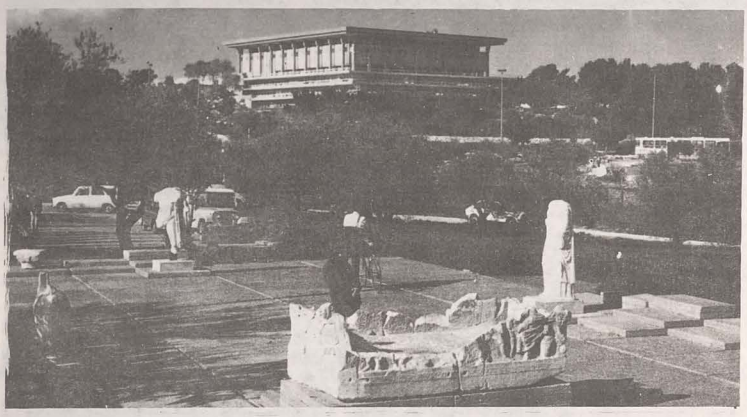

■ Ierusalim - Knessetul

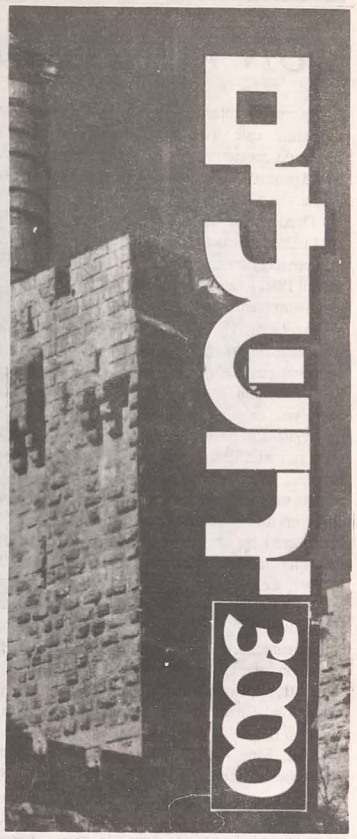

MISCELANEE MISCELANEE

● *La Ierusalim, în anul 1982, a fost creat titlul de onoare „Iakir Ieruşalaim" („Prieten al Ierusalimului"), care se acordă unor personalităţi din străinătate „pentru atitudine amicală faţă de Oraşul Sfânt", titlu care este conferit anual de către primarul oraşului unui număr de trei personalităţi.*

● *Un grup de arheologi israelieni, care au lucrat în colaborare cu Universitatea Ebraică din Ierusalim, au descoperit 28 de papirusuri, datând din perioada primului Templu, distrus în anul 586 î.e.a.*

● *Se presupune că John Milton (1608-1874), autorul „Paradisului pierdut", este şi autorul unui roman despre Ierusalim. Este vorba de romanul „Noua Solyma, Cetatea ideală sau Ierusalimul redobândit" (Nova Solyma, the Ideal City, or Jerusalem regained).*

Cel care a descoperit acest manuscris, datând din anul 1648, pastorul Walter Begley, a atribuit romanul poetului englez, ghidându-se şi după faptul că stilul său se identifică cu stilul acestui roman în care prind viaţă aspecte din viaţa evreilor.

● *Un dar nepreţuit, oferit cititorilor. Începând din anul 1972, Editura „Keter" din Ierusalim a început publicarea prestigioasei lucrări „Encyclopaedia Judaica". Lucrarea a fost achiziţionată de cele mai mari biblioteci din lume.*

● *Profesorul Felix Bloch, specialist în fizică atomică - laureat al Premiului Nobel pentru Fizică în anul 1952 -, directorul Centrului European pentru Cercetări Nucleare de la Geneva, „visiting profesor" la Universitatea Ebraică din Ierusalim, este Doctor Honoris Causa al acesteia. A fost şi unul dintre conducătorii Institutului Weizmann din Rehovot.*

● *Simon Wiesenthal, directorul Centrului Evreiesc de Documentare de la Viena - creat de el în vederea urmăririi criminalilor de război naziţi -, a fost distins cu „Medalia de onoare a Institutului Yad Vashem" - Ierusalim şi cu „Medalia Oraşului Ierusalim".*

● *Mordecha Kaplan, mare gânditor şi scriitor prolific, care a publicat ampla lucrare „Iudaismul - o civilizaţie", a fost, un timp îndelungat, şi profesor la Universitatea Ebraică din Ierusalim. A murit la vârsta de 102 ani.*

● *Chaim Rabinowitz, editor din Londra, în colaborare cu un colectiv al Bibliotecii Naţionale a Poporului Evreu din Germania au publicat, în facsimil, celebrul „Machzor" din Worms (1272). Volumul original a fost salvat din cumplitele evenimente ale „Nopţii de Cristal" (1938), când Sinagoga din Worms a fost distrusă. În 1957, cartea a fost depusă la Biblioteca Universităţii Ebraice. Un grup de specialişti au realizat un op de comentarii care însoţesc cele două volume de facsimile care au fost tipărite în Australia.*

● *În 1986, a avut loc, la Ierusalim, expoziţia „Chagall şi Biblia" şi, un an mai târziu, în prezenţa marelui artist, s-a inaugurat la Knesset „Tripticul Ierusalimului", trei tapiserii de mari dimensiuni şi un mozaic, executate la solicitarea lui Ben Gurion. Cu câţiva ani înainte de 1961, Marc Chagall a executat 12 vitralii, reprezentând cele 12 triburi ale lui Israel, pentru Sinagoga Centrului medical „Hadassa" din Ierusalim. În anul 1982, i s-au conferit „Premiul Ierusalimului" şi premiul „Wolf", acordat prima dată în artele plastice.*

Ev. F.

„CEL MAI BUN DESEN PE TEME IUDAICE"

O manifestare culturală, consacrată aniversării a 3000 de ani de existenţă a Ierusalimului şi patronată de domnul Ehud Olmert, primarul Ierusalimului, este competiţia internaţională de desen pe teme iudaice, aflată la prima ediţie şi dotată cu un premiu de 25 000 de dolari. Artişti din lumea întreagă se vor întrece în desenarea a trei obiecte tradiţionale evreieşti, având ca sursă de inspiraţie şi reflectând subiecte privind Ierusalimul şi viaţa regelui David. Până în prezent au fost primite peste 600 de înscrieri, multe venite din partea unor desenatori renumiţi pe plan internaţional. Cele trei obiecte pot fi Coroana Torei, cupa de Kiduş şi farfuria de Seder.

Datorită marelui interes internaţional, data limită pentru înregistrare a fost prelungită până la 15 septembrie a.c., iar data limită pentru admiterea la faza de preselecţie până la 1 noiembrie a.c.

Concurenţii se pot adresa Centrului Târgurilor Ierusalimului şi Oficiului Adunărilor Internaţionale pentru a primi o copie a regulamentului de competiţie şi formele de înregistrare, pe adresa: Rehov Shlomzion Hamalka 8, Ierusalim, Tel: 02-245-142; 254-088; Fax: 02-243-144; sau în scris: P.O.B. 775, Ierusalim, 91 007

„UN VERITABIL DEPOZIT DE INTELIGENȚĂ“

70 de ani de la inaugurarea Universității Ebraice din Ierusalim - scurt istoric -

Istoria înființării „Universității Ebraice din Ierusalim“ este strâns legată de istoria poporului evreu, de zbuciumul lui, a unor personalități de marcă pentru renașterea Statului Evreu, pe teritoriul Biblic.

După ani de luptă vizionară, de speranțe, în anul 1925 are loc deschiderea oficială a mult visatei „Universități Ebraice din Ierusalim“, chiar acolo unde, în anul 1880, a visat-o dr. Leon Mandelstam, primul evreu absolvent al unei universități din Rusia. Doi ani mai târziu, Herman Zvi Schapira, profesor de matematică la Universitatea din Heidelberg, a crezut cu aceeași pasiune în revenirea evreilor pe pământul Eretz Israelului, nutrind speranța renașterii unui Stat Evreu cu o viață culturală evreiască și cu „o universitate în cadrul acestui nucleu evreiesc, de unde va iradia Tora, Cultura pentru toată Casa lui Israel...“, o universitate modernă care să „continue tradiția milenară a marilor instituții de învățământ superior din Israelul antic și din Diaspora“. Propunerea sa de creare a unei universități în Palestina a fost prezentată primului Congres Sionist, în 1897, și ea a devenit parte a programului sionist din 1913. Acestor înaintași întru idee li s-au alăturat intelectuali de seamă, lideri ai mișcării sioniste, printre care Theodor Herzl, Moses Gaster, Chaim Weizman care, la cel de-al IV-lea Congres Sionist, din 1901, a sprijinit înființarea unei universități în Eretz Israel. Chaim Weizman, împreună cu Martin Buber și Berthold Feiwel au elaborat chiar un apel intitulat „Eine Jüdische Hochschule“ (O școală superioară evreiască), care a apărut la Berlin, în 1902, demonstrând necesitatea unei universități pentru tinerii evrei studioși din întreaga lume. În acest context și scriitorul Achad Haám a subliniat că înființarea chiar a unei singure școli mari de artă, a unei singure universități pentru studiul limbii și literaturii „va însemna mult pentru atingerea scopului sionist...“. Asistența și interesul baronului Edmund de Rothschild, a unor profesori și oameni de știință ca Paul Ehrlich, J. Magnes, Albert Einstein și mulți alți intelectuali de vază ai timpului față de această idee a făcut posibilă transformarea ei în faptă. Astfel, proprietatea Gray Hill, de pe Muntele Scopus, a fost primul pământ cumpărat pentru construirea universității. Fondurile au venit, în parte, de la membrii „Societății Hovevei Sion“ din Odesa și de la Isaac Leib Goldenberg din Vilna, mai târziu stabilit la Tel Aviv. În 1918, pe Muntele Scopus a fost pusă piatra de temelie a universității, în prezența lui Chaim Weizman - devenit, în 1948, primul președinte al Statului Israel -, a generalului Allenby și a unor conducători ai Ișuvului. Cu această ocazie, Chaim Weizman a declarat: „În secolele cele mai întunecate ale existenței noastre am găsit adăpost înăuntrul zidurilor școlilor noastre... unde au fost păstrate, de-a lungul secolelor de persecuții, energii intelectuale și spirituale care [...] au ajutat la menținerea existenței noastre naționale și [...] au înflorit pentru beneficiul omenirii când zidurile ghetoului au căzut“. El a susținut că universitatea trebuie „să se potrivească condițiilor din Palestina, să devină o parte a ei și să crească împreună cu ea, ca un organism viu“, să ia parte la dezvoltarea reală a țării și să devină „un veritabil depozit de inteligență“.

Și așa a fost.

Învățământul și cercetarea științifică au existat încă înainte de inaugurarea oficială a „Universității Ebraice din Ierusalim“, când numeroase așezăminte de studii și departamente au fost deschise, chiar la începutul anului 1924: Chimia, Studii arabice și orientale, Studii iudaice.

Festivitatea de inaugurare oficială a „Universității Ebraice din Ierusalim“, care s-a desfășurat la 1 aprilie 1925, în prezența unor delegații a numeroase universități și academii, a fost condusă de Lordul Balfour, care s-a referit la această nouă epocă în istoria poporului evreu, a acestui popor care a făcut „din mica Palestină leagănul celor mai mari religii din lume...“. În ce privește amplasamentul acestei citadele a culturii, Lordul Balfour aprecia: „Este dificil să ne imaginăm un amplasament mai glorios. Acest munte a fost, în fapt, martorul nașterii și a sfârșitului anticului popor evreu, sau, cel puțin, sfârșitul aparent al acestui popor și locul unde se reia legătura cu țara care a împrăștiat gloria peste tot...“.

Organizată pe baza unui model occidental, în „condițiile unui sol asiatic și a unui învățământ științific făcut în ivrit“, „Universitatea Ebraică din Ierusalim“ a fost deschisă studenților de orice naționalitate, rasă, limbă sau credință având, ab initio, trei mari funcții: o școală profesională, un centru al științei, o inimă pentru cultura iudaică. Ea a influențat renașterea națională și unitatea întregului popor evreu, activitatea sa de cercetare și educație, a adus contribuții notabile pe tărâmul științei și a fost un refugiu pentru studenții evrei care nu au fost primiți, fiind evrei, în universitățile din propriile lor țări. Au venit aici studenți din Polonia, Germania, Statele Baltice, din țările Europei Centrale și de Est, puțini din America și Anglia. Ei trebuiau să cunoască ebraica deoarece cursurile erau predate în această limbă. Spicuim numele câtorva institute și departamente deschise după inaugurarea oficială a „Universității Ebraice din Ierusalim“: Parazitologia și microbiologia, 1925; Istoria naturală a Palestinei, 1926; Higiena - inclusiv Bacteriologia, 1926; Matematici, 1927; Umanistica generală - incluzând Filosofia, Istoria, Literele, 1928; Fizica, 1930; Studii biologice, 1931; precum și variate laboratoare pentru cercetarea cancerului, 1934; Departamentul educației pentru pregătire didactică, 1934; Studii medicale, Agricultură, 1940 ș.a.

La deschiderea oficială a „Universității Ebraice din Ierusalim“ au fost primite mesaje de felicitare din partea unor personalități - S. Freud, Leon Blum, A. Einstein ș.a. -, a unor instituții academice. Din partea Academiei Române, au semnat mesajul de felicitare I. C. Negruzzi, președinte, și I. Bianu, secretar. În salutul său, Albert Einstein a spus: „Sunt fericit că am trăit să apuc această zi“ a creării unei viitoare „citadele a educației libere și a toleranței“, dorind acesteia ca nici un bun spiritual să nu-i fie străin și să păstreze pururea tradiția creatoare.

Universitatea - simbol al evreimii de pretutindeni - s-a dezvoltat continuu în primii opt ani, până în 1933, când a căpătat o nouă funcție și înfățișare. Exilul intelectualilor evrei, în primul rând din Germania nazistă și apoi din cea mai mare parte a continentului european, a făcut ca Ierusalimul să devină „principalul liman pentru inteligența evreiască“ din Diaspora.

În 1941, Universitatea număra peste 100 de profesori, conferențiari, asistenți, un numeros personal tehnic și administrativ. În facultățile sale predau personalități de renume ca filosoful Martin Buber, matematicianul Adolf Fraenkel, ginecologul dr. Bernard Zondek și parazitologul dr. Saul Adler.

Înainte de 1941, s-au dezvoltat cercetările medicale; au fost create un mare spital și un centru de cercetări medicale cuprinzând și o școală medicală postuniversitară, un Institut de agricultură cu laboratoare la Rehovot, un Muzeu de arheologie.

Mijloacele financiare ale „Universității Ebraice din Ierusalim“ au fost modeste: subvențiile puterii mandatare au fost reduse, astfel că universitatea a fost sprijinită, chiar de la înființare, în principal, de contribuțiile anuale ale societăților „Prietenii Universității Ebraice“.

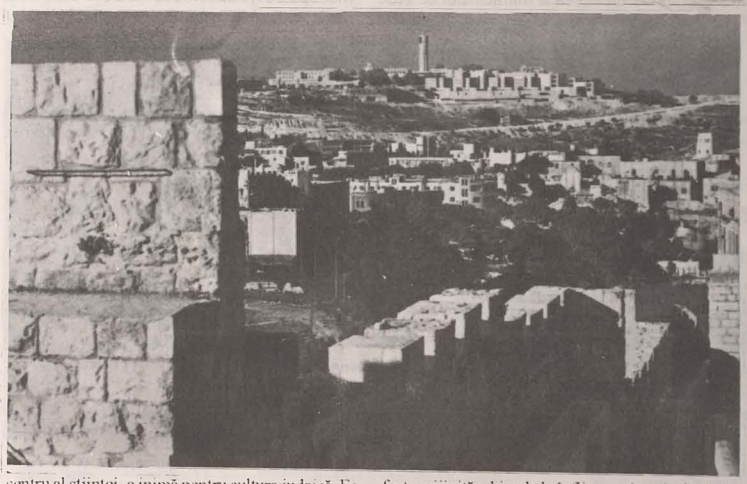

Gala Galaction, acest cărturar de seamă, prieten al evreilor, care a adus cuvinte de laudă poporului lui Israel, avea să propună, în anul 1926, după modelul altor țări, crearea, și la noi în țară, a unei asociații de sprijinire a „Universității Ebraice din Ierusalim“, „Asociația română a Prietenilor Universității din Ierusalim“, asociație desființată de către regimul antonescian, în anul 1940. Din comitetul asociației făceau parte numeroase personalități ale științei și culturii românești, savanți, printre care dr. C. I. Parhon, C. Rădulescu-Motru, Jean Cantacuzino, David Emmanuel, C. Ionescu Mihăiești, Gala Galaction, Șef Rabin dr. I. Niemirower, S. Sanielevici ș.a. Din comitetul de acțiune ne oprim doar la marele poet T. Arghezi (R.C.M. 456/1980, Gh. Cunescu și A. Gutman). Mai amintim că personalități ale științei românești au avut relații de colaborare cu oameni de știință de la „Universitatea Ebraică din Ierusalim“, astfel dr. D. Ciucă a colaborat în probleme de malarie, prof. Traian Săvulescu - care a vizitat de mai multe ori Israelul și a avut legături științifice cu cercetătoarea Tscharna Rayss, de la „Universitatea Ebraică din Ierusalim“ (R.E., 3(803)/1995, Andy Lehrer).

Dezvoltarea Universității Ebraice de pe Muntele Scopus a cunoscut, însă, o perioadă deosebit de grea, după luptele care au precedat nașterea Statului Israel, în 1948, care a avut un impact puternic asupra situației Ierusalimului. Orașul a fost rupt în două zone, granița trecând, de la nord la sud, chiar prin centrul orașului, împărțind astfel infrastructura lui. Campusul universitar de pe Muntele Scopus, din nefericire, intrând sub controlul Iordaniei, a devenit inaccesibil. În aceste condiții, după ani de acomodări temporare, au fost create noi campusuri universitare, cu sprijinul evreilor din Diaspora, al Agenției Evreiești și al guvernului Statului Israel: **Ghivat Ram** - în Ierusalimul de Vest - pentru a înlocui campusul inaccesibil de pe Muntele Scopus - construit între anii 1950-1960. El a devenit cel mai mare campus universitar din Israel ajungând ca, în 1967 - socotit an de vârf -, să cuprindă 13 000 studenți, 2 000 cadre didactice și 2 000 de oameni angajați ca personal tehnic-administrativ. Paralel cu edificarea cetății universitare de la Ghivat Ram, a fost construit campusul medical la vest de satul **Ein Kerem**. Acest complex, stabilit în jurul noului centru medical Hadassa, a fost planificat să înlocuiască campusul medical și Spitalul Hadassa de pe Muntele Scopus, care erau adiacente Universității Ebraice. În centrul Ghivat Ram al „Universității Ebraice din Ierusalim“ se află una din cele mai importante biblioteci din Israel - depozitara continuității culturii evreiești -, „Biblioteca Iudaică Națională și Universitară“, cu cărți rare, arhive, incunabule, obiecte de artă, acte ale unor oameni iluștri, colecții speciale, „cea mai mare colecție de Hebraică și Iudaică din lume“, din care ni se înfățișează istoria Israelului de dinainte și după 1948, cultura, tradiția. Ideea unei asemenea biblioteci datează încă din anul 1890, când dr. Joseph Chasanowitz din Bialystok a făcut primul plan pentru o bibliotecă națională. El a trimis, în acest scop, la Ierusalim 10 000 de volume.

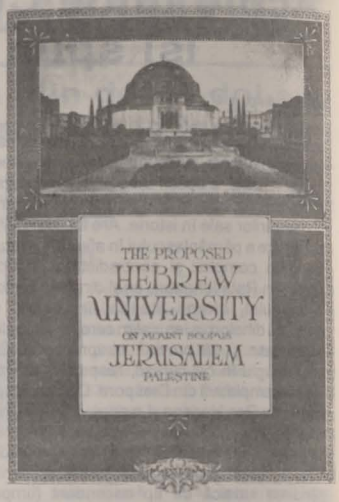

Un eveniment deosebit de important în dezvoltarea ulterioară a Universității a fost războiul de șase zile, din 1967, care a adus după sine unificarea Ierusalimului în paralel cu deschiderea căilor de acces spre Muntele Scopus și reîntoarcerea Universității Ebraice la prima ei așezare. Această măsură a determinat construirea completă a unui nou campus care, prin mărimea sa, echivala cu „construirea unui oraș de nivel mediu după criteriul populației israeliene“, avându-se în vedere direcțiile de dezvoltare a educației generației viitoare în secolul al XXI-lea.

Reîntoarcerea pe Muntele Scopus a avut, deci, multiple implicații, făcând ca visul să devină realitate. Au fost mutate, pe Muntele Scopus, toate departamentele neexperimentale, iar Ghivat Ram a fost transformat într-un campus de științe naturale, concentrându-se aici toate facilitățile de cercetare. Pe Muntele Scopus au fost transferate facultățile umanistice, de științe sociale, drept, educație și activități sociale. Au fost construite noi săli de cursuri, biblioteci, cămine care să asigure prezența permanentă a 11 000 studenți, 2 000 cadre universitare, 1 500 personal tehnic-administrativ și 1 000-1 500 vizitatori zilnic.

O Bibliotecă Centrală a fost construită aici pentru a veni în ajutorul studenților și a cercetătorilor, situată în centrul campusului pentru a face accesul tuturor mai ușor.

„Universitatea Ebraică din Ierusalim“ colaborează cu numeroase centre universitare și de cercetare din lume încheind acorduri de colaborare, sprijinind formarea de cadre de specialitate îndeosebi din țările lumii a treia. În același timp, prin sistemul de burse pentru specializări postuniversitare, doctorate, obținerea de titluri academice, oameni de cultură și știință au venit în contact cu rezultatele științei și culturii israeliene. Totodată, și ca o datorie principală, „Universitatea Ebraică din Ierusalim“ asigură olimilor o reciclare profesională prin organizarea de cursuri de specialitate, pentru o integrare cât mai ușoară.

Am punctat doar momente din dezvoltarea „Universității Ebraice din Ierusalim“, cuprinzând aspecte din dezvoltarea Statului Israel, importanța înființării acestui for cultural nu numai pentru poporul evreu, ci și pentru dezvoltarea civilizației în general, cunoscut fiind că poporul evreu participă la opera umanității cu aceeași credință cu care își construiește propria țară.

EVELIN FONEA

● *La Ierusalim, pe Muntele Scopus a fost creat „Institutul Zubin Mehta“, pe lângă Universitatea Ebraică din Ierusalim, considerat „instituție unică în lume“.*

● *Biblioteca Națională de pe lângă Universitatea Ebraică din Ierusalim se află în posesia „Baladei pentru bariton și orchestră de cameră «Abraham și Isaac»“, de Igor Stravinsky (1882-1971), donată de Teddy Kollek, fostul primar al Ierusalimului. Opera (creată la vârsta de 80 de ani) a fost prezentată în premieră la Ierusalim.*

● *În 1892, la Ierusalim, organizația B'nai B'rith a înființat biblioteca „Midraș Abrabanel“. Din 1920 există și „Biblioteca Națională Evreiască“ care, din 1925, este inclusă în complexul Universității Ebraice din Ierusalim sub denumirea „Biblioteca Iudaică Națională și Universitară“. Acest for de cultură nu are caracter închis, acordă împrumuturi solicitanților în toate domeniile.*

● *În 1926, la numai un an de la deschiderea Universității Ebraice din Ierusalim, Gala Galaction, marele prieten al evreilor, membru activ al „Asociației Prietenilor din România ai Universității Ebraice“, a vizitat Israelul, în special Ierusalimul cu complexul universitar de pe Muntele Scopus, bogata bibliotecă, aducând elogii poporului evreu, realizărilor sale.*

Tineri evrei din România au participat la TABĂRA INTERNAȚIONALĂ DE TINERET DE LA SZARVAS

Pentru prima oară de la înființare, tabăra internațională de vară pentru tineret de la Szarvas (Ungaria), organizată de „Joint", a găzduit și un grup de 18 copii evrei, între 10 și 14 ani, trimiși de F.C.E.R. în perioada 13-25 august a.c., din diferite colțuri ale țării.

Din București - Lucia și Valentin Jercan, Johana Oriela Dub, Livia Kahane, Mihai Elian-Sergiu, Andrei Glangher; din Oradea - Laszlo Tamas și Eszter Katalin Kovari, Tiberiu Rozentzveig; din Piatra-Neamț - Frizia Sonia Bergman, Albert Simsemsohn; din Timișoara - Filip Marc Borcean, Dan Claudiu Mureșan, Iosef Andrei Schwartz; din Arad - Marina Andreea Weisl; din Cluj-Napoca - Camelia Delia Bertel; din Suceava - Dalia Golda; din Roman - Daniel Paul Orenstein, însoțiți de instructorii Marta Homonnai și ing. Marius Geller.

Îmbinând agrementul și studiul, jocul și competiția, conducătorii taberei au organizat un concurs de cunoștințe în domeniul iudaisticii între echipele Slovaciei, Serbiei, Croației, Ungariei și României. Reprezentanții F.C.E.R. s-au clasat pe locul întâi, reușind să demonstreze calitatea educației evreiești primite la cursurile de Talmud Tora din comunitățile noastre și, de ce nu?, să stârnească admirație.

De altfel, cursurile și seminariile cu tema „Eroismul și eroii poporului evreu", desfășurate pe parcursul șederii în tabără, având ca subiecte de dezbatere „Ce este eroismul și cine este erou?", „Eroi puternici - Samson, Yehuda Hamacabi, Yoni Netanyahu", „Eroul, conducător în timpuri de criză", „Eroi ai păcii în religie, cultură, știință", „Eroi ai Holocaustului" și „Eroul din mine însumi", care s-au bucurat de real interes din partea copiilor, au contribuit la cristalizarea conștiinței identității lor iudaice, la dezvoltarea sentimentului demnității naționale, în directă convergență cu spiritul de combatere a xenofobiei, antisemitismului, fascismului de ieri și de azi.

Spicuim alăturat câteva din impresiile de tabără ale unuia dintre participanți.

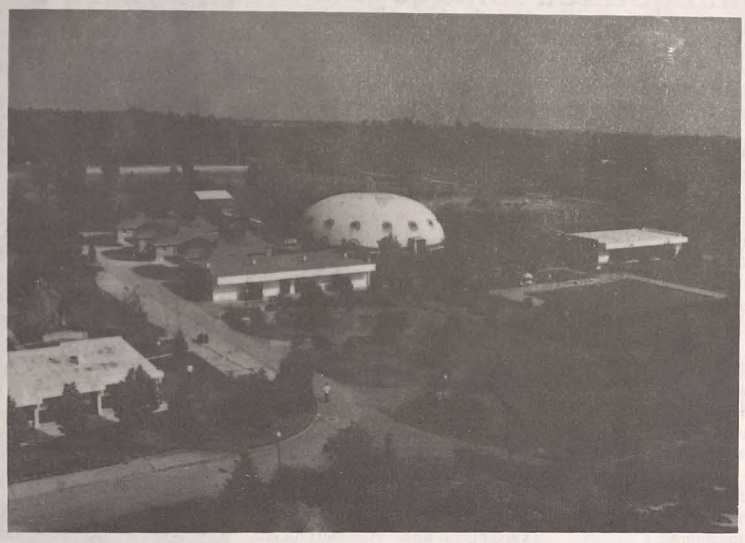

■ Vedere generală a taberei. Se vede Sala Sporturilor și piscina

Impresii de neuitat

Vacanța de vară a acestui an va rămâne o amintire vie în sufletul meu și, sunt sigur, încele ale tuturor copiilor care au petrecut douăsprezece zile în lumea de vis a „Lauder camp"-ului din Szarvas (Ungaria).

Ajunși în tabără, am fost primiți cu multă afecțiune și de domnișoara Corina Berger, angajată a unei organizații guvernamentale israeliene.

Poate ar trebui să descriu pe larg condițiile deosebit de bune (spațiul vast, plin de verdeață, aerul curat, cazarea în căsuțe cochete, terenurile de sport, piscina cu apă limpede și curată, mâncarea cașer gustoasă, variată)..., dar simt nevoia să mă refer la altceva, la acea atmosferă unică, deosebită pe care încerc s-o sugerez în continuare.

Pentru noi, copii din Galut, care, asemenea tuturor predecesorilor noștri purtăm în suflet dorul nestins după patria străbună, „Lauder camp"-ul a devenit un fel de Eretz în miniatură, deși nimic nu poate înlocui adevăratul Eretz Israel. A fost, mai curând, o concretizare a minunatului „Hinei ma tor umá naím ševet ahim gam iahad" („Iată cât de bine și plăcut este să șadă frații împreună!").

Deși eram acolo împreună cu băieți și fete din diverse țări, ne-am dat seama de adevărul profund că toți suntem frați, că toți aparținem aceluiași străvechi și veșnic tânăr popor. La acest sentiment de frățietate („Kol Israel haverim") au contribuit din plin minunații noștri „madrihimi" (instructorii) care, cu dragoste, pricepere și căldură sufletească, ne-au inițiat în tainele cântecului și în cele ale dansului israelian, în istoria multimilenară și atât de zbuciumată a poporului evreu, ne-au învățat să confecționăm obiecte decorative, au organizat competiții sportive (chiar și niște mini-„Jocuri olimpice", în cadrul cărora echipa noastră s-a clasat pe locul I) și serbări, excursii.

Am fost cu toții adânc impresionați de manifestarea organizată cu prilejul „Zilei Holocaustului" (cu care ocazie am fost îndemnați de „madrihimi" să redactăm câte o scrisoare dedicată uneia din milioanele de victime nevinovate din rândurile copiilor).

O preocupare esențială a „madrihimilor" a constituit-o călăuzirea noastră în domeniul religiei mozaice - cea care a asigurat miraculoasa supraviețuire a poporului lui Israel de-a lungul mileniilor. În fiecare dimineață spuneam rugăciunea, mesele se terminau prin rostirea rugăciunii de mulțumire (Birhat hamazon), iar băieții care nu deveniseră încă Bar-Mitzva erau pregătiți pentru acest eveniment.

Punctul culminant l-a reprezentat pregătirea și sărbătorirea Șabatului (la care toți ne-am adus contribuția, făcând curățenie, învățând să pregătim „hala" festivă), participând la rugăciune. Fetele au fost învățate să aprindă lumânările și să spună rugăciunea de vineri seara. În felul acesta, noi toți simțeam că ne integrăm într-o tradiție îndelungată și sacră.

Mare ne-a fost bucuria când am primit vizita conducerii F.C.E. din România, însoțită de domnii Zvi Feine și J. Spitzer, din partea „Joint"-ului. Au examinat condițiile de cazare, au stat de vorbă cordial cu noi, ne-au fotografiat.

Nu vom uita zilele minunate petrecute în „Lauder camp", un adevărat Israel esențializat, loc privilegiat, unde am simțit mai puternic apartenența noastră la poporul a cărui deviză supremă este pacea, triumful binelui, al frumosului și al adevărului.

Andrei Schwartz

ELUL - luna în care ne simțim mai aproape de Dumnezeu

Urmare din pag. 1

minianul necesar pentru desfășurarea vieții de cult și să ne rugăm toți împreună. Unitatea și solidaritatea noastră ne-a menținut și ne-a salvat în tot decursul istoriei noastre milenare.

Consider, de asemenea, că este necesar și este posibil ca fiecare membru al obștii să-și găsească un minim de timp pentru a-și lărgi cunoștințele iudaice. Fiecare popor ține ca toți membrii săi să-și cunoască originea, cultura și istoria, măcar în liniile ei generale. În ceea ce mă privește, sunt oricând gata să ajut pe cei ce doresc aceasta și s-o facem în mod diferențiat, în funcție de posibilitățile și nivelul fiecăruia. Și dacă ne vom hotărî toți și vom face acestea, vom fi evrei mai buni și vom fi înscrși în Cartea Vieții, cu sănătate și bucurii de la cei dragi, cu pace și cu prosperitate, אני.

Regretul și promisiunea solemnă de a nu mai repeta ceea ce ne doare că am făptuit, sunt suficiente pentru ca nemărginita milă Divină să ne dăruiască iertare. Iată ce glăsuiește Midrașul în această privință. Înțelepții noștri au întrebat Filosofia: שאלו לחכמה: מהו עונשו של חוטא (Care este pedeapsa pentru păcat?) Răspuns: חטאים תרדוף רעה (Răutatea este pentru păcătoși). Au întrebat Profația: שאלו לנבואה: מהו עונשו של חוטא? (Care este pedeapsa pentru un păcătos?) Răspuns: הנפש החוטא היא תמות (Pedeapsa finală). Au întrebat Tora: שאלו לתורה: מהו עונשו של חוטא? Răspuns: שיביא קרבן (Să aducă o jertfă!). Au întrebat pe Dumnezeu: שאלו להקב"ה: מהו עונשו של חוטא? Răspuns: יעשה תשובה ויתכפר לו (Să se căiască. Să facă Teșuva și va fi iertat).

Dacă gândirea laică sau religioasă insistă asupra pedepsirii într-un fel sau altul, Dumnezeu consideră că o inimă purificată prin remușcare și dorința de a îndrepta răul făptuit poate primi iertare. Este o vorbă hasidică: אין לב שלם יותר מלב שבור „Nu există o inimă mai întreagă decât o inimă sfărâmată". Să regretăm din tot sufletul faptele rele. Să facem aceasta în luna Elul!

ונסלח לכל עדת בני ישראל, כי לכל העם בשגגה Și va fi iertat întregii obști evreiești, socotindu-se întregului popor că a fost din greșeală.

„Când vei veni în Țara Făgăduinței..."

PERICOPA ȘOFTIM

În pericopa săptămânii este scris: כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך וירשתה וישבת בה ואמרת אשים עלי מלך ככל הגוים אשר סביבותי... „Când vei veni în țara pe care Hașem, Dumnezeul tău ți-o dă și o vei cuceri și vei locui în ea, și vei spune: «Îmi voi pune un rege ca toate popoarele din jurul meu...»".

Pe baza acestor versete, spun înțelepții noștri în Midraș: „A spus Rabi Yehuda, fiul lui Ilai..., trei lucruri au primit evreii drept poruncă la intrarea lor în țară - ארץ ישראל: 1. Să șteargă memoria lui Amalek din lume; 2. Să numească (să încoroneze) un rege; 3. Să clădească Templul cel Sfânt din Ierușalaim.

După câte știm, evreii au primit pe Muntele Sinai 613 porunci-comandamente מצוות și cum se explică că sunt accentuate și puse în prim plan tocmai aceste porunci?

Ca să înțelegem acest fapt, trebuie să ne adâncim puțin în posibilele legături dintre aceste trei porunci.

Să începem cu porunca de a-și numi un rege. Când poporul evreu roagă pe profetul Șmuel să numească un rege, Dumnezeu îi spune profetului să facă pe plac poporului său, căci nu pe el l-au respins, ci pe Dumnezeu însuși; ei au vrut să schimbe Domnia Cerească cu un rege muritor. Așa interpretează acest fapt și Josephus Flavius în cartea sa „Contra lui Apium", unde scrie: „Aceștia au dat statul lor pe mâna unui guvernant (monarhia), alții au dat-o pe mâna câtorva guvernanți (oligarhia), iar alții au dat-o pe mâna întregului popor (democrația). Însă Moșe Rabeinu, legislatorul nostru, nu a luat în seamă aceste forme de guvernare și ne-a poruncit domnia Celui Atotputernic, Dumnezeul Unic (Teocrația). Căci Dumnezeu stăpânește peste întreg Universul și El este sursa a tot ce e bun cu care sunt răsplătiți oamenii care se roagă Lui când au necazuri sau când dau de greu.

Și, totuși, poporul a insistat să fie numit un rege dintre oameni. Această dorință a fost acceptată și aprobată de Divinitate.

Nici a doua poruncă nu este prea ușor de înțeles. Ce înseamnă: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם („Și ei îmi vor face un Templu și voi locui între ei")? Oare se poate ca Prezența Divină, care este peste tot, atotputernică și atotcuprinzătoare, să se restrângă într-atât încât să poată încăpea într-un spațiu de mărimea Templului? Dar și aici trebuie să înțelegem metafora Întrebuințată pentru a ne spune tuturora: „Dumnezeu este pretutindeni și în inimile noastre" ושכנתי בתוכם. Ca și în cazul unui rege, așa și aici, trebuie să gândim mai profund ca să înțelegem sensul acestor idei. Și acum ajungem și la porunca a treia: „A șterge amintirea lui Amalek". Noi știm că lupta cu Amalek, în afara sensului istoric, a fost prima luptă dusă de poporul evreu, care abia ieșise din Egipt și își căuta în pace drumul spre Eretz Israel, fiind, totodată, și metafora pentru Ietzer Hara, יצד הדע instigatorul la tot ce este rău în lume. Și, deoarece evreii n-au putut să ajungă la nivelul înalt de a fi pregătiți să se supună guvernării Divine, ei n-au putut înțelege ideea de a clădi un edificiu sfânt care să conțină Prezența Divină a Atotputernicului în Templul Sfânt de la Ierușalaim.

Iată, astfel vedem cât de mult erau legate una de alta aceste trei porunci.

MERIDIANE ● העולם ומלואו ● MERIDIANE

Inaugurarea Sinagogii „Mişkenot Israel" la Paris

La 24 Kislev 5755 a avut loc inaugurarea primei sinagogi aşkenazite construită la Paris după cel de-al doilea război mondial. „Mişkenot Israel" a fost fondată în anii `30 de evreii din Europa de Est. Această comunitate a plătit un tribut greu de vieţi nevinovate în timpul Holocaustului şi, în 1945, foarte puţinii supravieţuitori, ca şi descendenţii deportaţilor în lagărele naziste ale morţii, şi-au dorit să reînfiinţeze sinagoga. Obţinând un teren de la primăria Parisului, construcţia a început în anul 1992.

Specifică acestui edificiu sinagogal modern este perfecta armonie între practicanţii a trei rituri: aşkenazimii din Europa de Est, cei din Alsacia-Lorena şi sefardimi. Dinamicul şi devotatul preşedinte Armand Corchia este de origine sefardă.

În cursul ceremoniei de inaugurare, care a avut loc în prezenţa Excelenţei Sale dl Lancry, ambasadorul Israelului în Franţa, s-a menţionat că arondismentul 19 (cel în care se află sinagoga) este cel mai populat de evrei. El numără 24 de sinagogi, toate sefarde; „Mişkenot Israel" este a 25-a, singura aşkenazită.

Cu ocazia alocuţiunilor tradiţionale, dnii Moise Cohen, preşedintele Consistoriului israelit din Paris, Michel Bulté, primarul arondismentului respectiv şi Joseph Sitruk, Marele Rabin al Franţei, au adus un omagiu tuturor celor care n-au precupeţit nici un efort pentru construirea acestei sinagogi şi asigurarea vitalităţii comunităţii. Au fost menţionaţi, în special, preşedintele Corchia şi păstorul spiritual, Marele Rabin Michel Gugenheim, directorul şcolii rabinice, care descinde dintr-o veche generaţie de eruditi rabini alsacieni.

■ Sinagoga din Paris (Rue de la Victoire)

Holocaustul pe casete video

Realizatorul filmelor „Jurassic Park" şi „Lista lui Schindler", fondator al propriei sale case de producţie (Dream Works), Steven Spielberg a lansat, în octombrie 1994, un proiect deosebit de ambiţios: înregistrarea pe casete video a mărturiilor celui mai mare număr posibil de supravieţuitori ai Holocaustului din lumea întreagă.

El crede că va putea strânge, până la sfârşitul anului 1997, amintirile a circa 50 000 de persoane şi a 150 000 până la sfârşitul secolului. O echipă a Fundaţiei de istorie audiovizuală creată de Spielberg în acest scop a sosit, în martie a.c., la Paris, pentru a pune în practică proiectul antenei franceze, cu ajutorul Centrului de documentaţie evreiască şi contemporană (CDJC). O arhivă multimedia va permite accesul uşor la această masă de informaţii, pentru ca generaţiile viitoare să păstreze pentru totdeauna amintirea Genocidului.

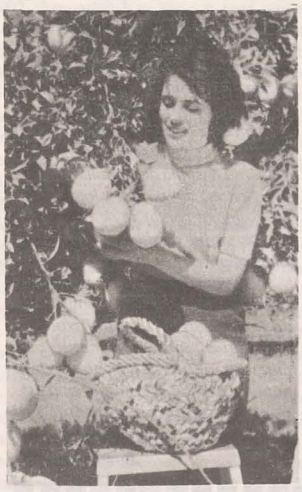

CITRICE ÎN NEGEV

Fermierii israelieni vor cultiva, pentru prima dată, citrice şi măslini în Negev, conform unui plan de un bilion de şekeli, cuprinzând aducerea unor mari cantităţi de apă şi de pământ de suprafaţă, astfel ca terenul arid şi salin să poată fi pregătit pentru agricultură în timp de trei ani.

Munca a început deja în sere şi primele seminţe vor fi plantate în Negev în noiembrie 1995. Se speră ca recoltele să fie competitive pe pieţele europene.

Apa reciclată va fi adusă din regiunea Dan şi se vor construi, de asemenea, rezervoare, dintre care un rezervor de mare capacitate la Neot Hakikar, în colaborare cu Iordania. O altă iniţiativă constă în construirea unor sere care acoperă lacuri artificiale cu peşte, în Aravâ, proiect care a fost deja aplicat cu succes în nordul Negevului, unde producţia de peşte a fost de 10 ori mai mare decât în iazurile obişnuite din alte părţi ale ţării. Producţia de peşte va fi dirijată către export.

Există, de asemenea, proiecte turistice legate de parcurile existente în sud, ca de exemplu Parcul Golda care, deşi a fost puternic lovit de capriciile acestei ierni, este în curs de reamenajare şi prezintă de pe acum o atracţie pentru turişti.

În stil telegrafic

Rapoartele redactorului şef al revistei „Neue Welt" - Oscar Rosenfeld - din ghetoul din Lodz, au fost descoperite de Hanno Loewy, literat, om de ştiinţă şi publicist din Frankfurt, în 1989, în Arhiva Institutului „Yad Vashem" din Ierusalim.

Numeroşi autori au încercat să descrie grozăvia din lagărele de concentrare, mizeria din ghetouri, chinurile evadării din infernul nazist - în interviuri, documentări, schiţe, romane etc. Printre aceste lucrări, un loc deosebit îl ocupă cartea „Wozn noch Welt" (Editura „Newe Kritik"). Editorul, Hanno Loewy, îl lasă aici pe Oskar Rosenfeld să-şi spună cuvântul.

Dar mai întâi, câteva cuvinte despre autor: Oskar Rosenfeld s-a născut în 1884, în Moravia, a studiat la Viena şi şi-a început cariera ca scriitor şi jurnalist. Împreună cu Hugo Zuckerman a întemeiat „Die Jüdische Bühne", primul teatru evreiesc din oraş. Cunoştinţa sa cu Theodor Herzl l-a apropiat de sionism. După primul război mondial, Rosenfeld a lucrat pentru revista „Die Neue Welt". În 1938, a emigrat la Praga, de unde naţional-socialiştii l-au târât, în 1941, în ghetoul Lodz. În 1944, Rosenfeld, împreună cu alţi 56 000 de evrei, a fost deportat la Auschwitz, unde a fost ucis.

Până la sfârşitul vieţii sale, Rosenfeld a rămas jurnalist; chiar şi în ghetou. Fostul redactor şef al lui „Die Neue Welt" descrie tot ce vede şi trăieşte, în mod succint, precis, clar. A umplut 21 de caiete de şcoală cu însemnările, formulările sale concise, date, cifre, fără nici un fel de sentimentalism. Iată un exemplu, credem, semnificativ:

„25/IX. Evacuare. Megafon. Copii îndepărtaţi. Plecaţi cu căruţa. Mama rămâne şezând într-un colţ. Tata îşi ia Talit-ul şi Tefilin. Mama munceşte la bucătărie, după ce a strâns într-o boccea îmbrăcămintea copiilor şi alte lucruri".

DAVID DE ROTHSCHILD despre „FONDUL CORRIN"

„«Fondul Corrin» a decernat abia pentru a doua oară premiul său pentru studiul Holocaustului şi cu toate acestea şi-a câştigat o faimă comparabilă cu aceea a instituţiilor cu mai mare vechime.

Din partea mea, eu atribui acest succes faptului că la originea acestei iniţiative se află o idee simplă şi puternică, o idee pe care de altfel o apăra cu obstinare regretatul Charles Corrin: Şoa nu este numai problema victimelor sale şi a descendenţilor lor, este o catastrofă care îi priveşte pe toţi oamenii. În consecinţă, datoria de a transmite şi a educa, de a-ţi aminti, este o datorie care priveşte pe fiecare, fie că este sau nu evreu.

Mă simt dator să mulţumesc public Ministerului Educaţiei Naţionale de a fi aderat, dintr-odată, la această idee, acordându-i patronajul său oficial. Dar o idee care nu ar fi însuşită şi apărată de femei şi de bărbaţi devotaţi şi activi nu ar putea dovedi competenţa ei. Iată de ce aş vrea să exprim un foarte sincer omagiu tuturor eminentelor personalităţi care constituie juriul Premiului pentru învăţarea istoriei acestei exterminări a milioane de evrei care se numeşte Şoa, şi să mulţumesc, în special, preşedintelui său, domnul André Frossard, a cărui înţelepciune dublată de generozitate sunt cunoscute. De altfel, în acest an, juriul s-a îmbogăţit prin prezenţa a doi noi membri prestigioşi, domnii Bertrand Poirot-Delpech şi Etienne Wolff, şi unul şi celălalt de la Academia Franceză.

Numărul relativ important al candidaturilor de calitate care s-au prezentat pentru a concura, constituie un fapt pozitiv şi foarte încurajator. El arată că preocuparea de a transmite este departe de a fi absentă în ţara noastră şi că, în faţa acelora care, din nefericire, ocupă faţa scenei, încercând să tulbure opinia publică cu falsificări istorice, există mulţi profesori şi alţi intelectuali care realizează zilnic, fără mare gălăgie, o muncă admirabilă în profunzime. În fiecare an, premiul decernat de «Fondul Corrin», are misiunea să scoată la lumină tocmai această muncă, marcată prin sigiliul adevărului şi dreptăţii".

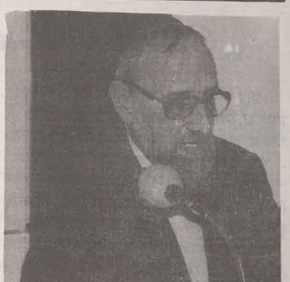

■ DAVID DE ROTHSCHILD

O revelaţie a politologiei franceze

Emmanuel Todd, descendent al unui mare rabin din Bordeaux, fiul ziaristului Olivier Todd, este un politolog reputat. Încă din 1976, când avea 25 de ani, E. Todd s-a făcut remarcat în lumea intelectuală franceză printr-un eseu în care prevedea dizolvarea U.R.S.S. Afirmaţiile sale erau fondate pe studii statistice revelatoare asupra situaţiei economiei şi a nivelului de trai.

Specialitatea sa este studiul structurilor familiale şi incidenţa lor asupra comportamentelor politice.

Având la bază studii la Sorbona şi în Anglia, el se consideră „un hibrid intelectual", care a preluat de la englezi pragmatismul şi de la francezi gustul marilor construcţii teoretice.

Recent, în studiile sale legate de structurile familiale, analizează comportamentul la votarea tratatului de la Maastricht. Aceste analize electorale n-au scăpat medilor politice, ceea ce a făcut ca Emmanuel Todd să depăşească simplul rol de cercetător şi să exercite o influenţă neaşteptată în campania prezidenţială din Franţa, în 1995, iar rezultatul recentelor alegeri prezidenţiale i-au dat dreptate.

Emmanuel Todd este preocupat, în studiile sale, de destinul emigranţilor. După părerea lui Todd, natura structurilor familiale influenţează percepţia unui „străin" şi determină politica de asimilare sau segregaţie practicată în diferite ţări occidentale faţă de minorităţi.

„În cazul evreilor, scrie Todd, integrarea în Franţa le-a permis mai mult să păstreze ceea ce contează, într-adevăr, cu privire la tradiţia familială şi intelectuală decât în Statele Unite, unde comunitatea evreiască este mai structurată, mai bine organizată, dar, din punct de vedere al obiceiurilor, în modelul familial şi tradiţia intelectuală, nu păstrează nimic specific".

Perspectiva unor imagini din satelit

Pentru a putea cuprinde mai bine bogăţia istorică şi geografică a Ţării Sfinte, s-a folosit o perspectivă generată prin computer din imaginile obţinute prin satelit.

Animaţia software face posibilă o privire deasupra fiecărei zone, de la orice altitudine şi direcţie.

Pentru a genera din datele furnizate de satelit o imagine oblică, aparent tridimensională, coordonatorul proiectului, Richard Cleave, a fost susţinut de o echipă internaţională. El a început cu o imagine Landsat 5, a Ţării Sfinte, în care fiecare element al fotografiei, colorat, acoperă un pătrat de 30X30 m.

Tehnicienii de la Earth Satelite Corporation din Rockville, Maryland, au combinat apoi aceste date provenite de la satelitul French SPOT, care reprezintă unele dintre cele mai detaliate imagini din satelit. Noua imagine obţinută a avut o rezoluţie crescută.

K. Hall, de la Departamentul de expertiză geologică a Israelului, a realizat un model de teren digital, din hărţi topografice. Modelul constă din secţiuni distribuite pe o grilă de 25 m. El poate fi folosit pentru ilustrarea informaţiilor topografice în diferite moduri, de la o hartă de contur codificată color la un model în relief, realizat dintr-o reţea.

Computerele de la Institutul de Tehnologie - Tehnion, din Haifa, au fost folosite pentru a îmbina datele furnizate de satelit cu datele secţiunilor. Aceasta a creat un efect de învelire a hărţii în relief.

Sistemul Software a permis lui Richard Cleave să obţină vederea peisajului, din orice unghi sau înălţime, ca şi cum ar fotografia din aer. El a putut să accentueze relieful, pentru a pune în vedere detaliile. S-au obţinut, astfel, imagini unice alerâului Iordan, ale Înălţimilor Golan, ale Mării Moarte şi ale Galileii.

JEWISH REALITY

Eng. THEODOR BLUMENFELD is Eighty

On Monday, August 28 1995, colleagues from the Federation leadership, some contributors which worked since many years in this impressive institution, guests from abroad, for example - Mrs. Mara Cohen, from Italy, and Mr. J. Spitzer, representatives of the "Joint" Organization took part the celebration of the General Secretary of the F.J.C.R., Eng. Theodor Blumenfeld, who reached octogenarian. The festivity was hold at the F.J.C.R. seat.

Acad. Prof. Dr. Nicolae Cajal, the President of the F.J.C.R., Mrs. Mara Cohen, representative of the "Joint", and Dr. Charles Crupariu, former high school colleague of Eng. Theodor Blumenfeld spoke about the fêted personality.

The celebrated thanked very touched to the speakers for the warm and favourable words dedicated to him, mentioned he only made his duty and recalled the merits of those who created the appropriate conditions for preserving the Jewish life in Romania: the regretted Chief Rabbi Dr. Moses Rosen z.l., the late General Secretary of F.J.C.R., Att. Emil Schechter z.l., and the late President of the Jewish Community in Bucharest, Att. Daniel Segal z.l.

The entire festivity became a lesson for the participants; a lesson about the sense of duty for a real leader, that it means honesty, dedication, impressive modesty, mankind love, respect, and much, very much kindness and understanding of the people's needs.

It was an unforgotten lesson-festivity.

All the participants added their good wishes to the wishes of Acad. Nicolae Cajal, the President of F.J.C.R.

Address by Acad. NICOLAE CAJAL

If we celebrate today Eng. Theodor Blumenfeld, the General Secretary of the Federation of the Jewish Communities in Romania, entered the ranks of octogenarians, we celebrate a symbol in the same time, a symbol of the essential norms of a human life: **honesty and dignity**.

What are the merits brought by Eng. Theodor Blumenfeld to our so various and interesting communitary life landscape? Our community offered so many outstanding values both the Jewish and the Romanian people in our coexistence from centuries in our common country. What is the appropriate terms to define our fêted?

He is an **example of ceaseless endeavours** and dedicated life with a keen sence of duty in our community service;

He is an **example of dynamism** which is not a natural gift but a significant quality obtained through an iron will;

He is an **example of work rhythm** in spite of his age;

He is a **permanent example of modesty** too.

Eng. Blumenfeld, the man who taught at the Jewish High School in Iasi, who was Pro-Rector of the Railway Institute, Deputy Minister for the Transports Minister, General Manager for the Highways and Bridges Head Office, President of the Jewish Community in Bucharest and, now, General Secretary of the Federation of the Jewish Communities in Romania, totalizing over fifty years of responsibility work, admirably and competently fulfilled, this man reached through his own merits to the highest social points remained for all of us a noble **example of unostentation modesty**, an essential heart feature deserving many, many congratulations from our part.

And - "last but not least" - our colleague and friend Eng. Theodor Blumenfeld has so unusual quality for "important" people: the kindness. I figure the kindness defines a man with capital letter. He likes to do good so naturally that it inspires respect and gratitude not only those to whom he does good but to his colleagues who benefit by such learningfull examples.

All this facts guide me to affirm Eng. Theodor Blumenfeld could say like Horatiu in the olden times: "Exegi monumentum" - he raised a **lasting monument** through his work and behaviour and we please him to receive our congratulations once again.

What can we add to this modest but warm festivity?

We add our wishes and the wishes from the colleagues in the Federation Board too, an institution which Prof. Eng. Theodor Blumenfeld honours since over 18 years of activity. We wish him many good and happy years in the future too together with his distinguished wife Mrs. Madeleine Blumenfeld, with all his dear ones and to continue to be the same our distinguished and dear colleague.

Happy birthday to you, dear Mr. Blumenfeld, good health to you and to all your dear ones!

Happy birthday to all our friends and guests to this hearty celebration for a hearty man!

■ Mr. Alex Sivan, Att. Iulian Sorin, Mr. and Mrs. Hahami

FESTIVITY DEDICATED TO THE RABBI DR. YEHEZKEL MARK

The Festivities Hall of the F.J.C.R. hosted a special concert offered by the choral and instrumental group "Menorah" and "Shira Vezimra" youth choir of the Jewish Community in Bucharest tributed to Mrs. and Mr. Rabbi Dr. Yehezkel Mark.

Rabbi Dr. Yehezkel Mark was elected by the F.J.C.R. General Assembly as spiritual leader of our community with Chief Rabbi competences in the other Romanian Jewish communities.

Members of the F.J.C.R. Board attended the event.

The festivity was also honoured by Mrs. Lily Hahamy, Cultural Councellor of the Israeli Embassy in Bucharest, with her husband, Mrs. Tova Bin Nun, General Manager of the Romanian Department of the Jewish Agency (Sohnut), Mr. Zvi Feine, Manager of the "Joint" program for Romania.

Speaking on the occasion, Acad. Nicolae Cajal, the President of F.J.C.R., emphasized the importance of this cultural evening wich marks the first day of the Rabbi Dr. Yehezkel Mark presence amid us. Prof. Dr. Cajal welcomed in the same time the guests of our community: a "Joint" delegation composed by Mr. Steve Kutner, President of Project Vision - Atlanta, Mrs. Jeanne Kutner, Mr. Jerry Spitzer, Economics Expert, from New York, and an U.S.A. ophthalmologists team, phisicians comers to examine some asistees patients of F.J.C.R. Polyclinic in Bucharest.

The performance of the choral and instrumental group "Menorah" conducted and accompanied at piano by Gerry Podgoreanu, impressed by the high artistic level of the Yiddish and Hebrew songs program.

The soprano Adriana Ioanovici, accompanied at piano by Anca Sonea sang "Glory to the Lord", from a cycle of Hasidic inspiration's songs composed by Darius Milhaud, proving both good vocal qualities and technical training.

The songs program in Hebrew, Yiddish and Romanian performed by the "Shira Vezimra" youth choir conducted by Izu Gott offered to the audience real moments of aesthetic satisfaction.

"Am Israel Hai!" and "Hava Naghila" ended in appropriate terms this unforgotten evening, when singers and audience rediscovered one to another in the same allmighty Jewish feeling.

After the concert, the leadership of F.J.C.R. offered a festive dinner in the Rabbi Dr. Yehezkel Mark honour. Acad. Nicolae Cajal, Dr. Zvi Feine and the fêted spoke warm addresses during the dinner.

EXPERIENCE EXCHANGE

A delegation of the Federation of the Jewish Communities in Romania visited some social assistance institutions in France by the United Jewish Social Fund initiative, under the auspices of the European Council of Jewish Communities with the "Joint" collaboration.

The delegation of the F.J.C.R. was composed by Messrs. Ec. David Bănescu, leader of the Federation Social Assistance Department, Alex Sivan, General Manager, Dr. Alexandru Elias, Manager of the J.C.B. Polyclinic, George Kepes, responsible for social assistance problems in the country, Eng. Sigmund Wiener, responsible for social assistance problems in the Bucharest Communitary Center, Eng. Stefan Löwinger, the President of the Arad Jewish Community, and Dr. Claudia Fotache. The delegation was accompanied by Mrs. Mara Cohen, the "Joint" representative in Bucharest.

The F.J.C.R. delegation visited the Laversine Children House, the Jewish Children Protection House seat, the Youth in Difficulty Helping Clubs, Jewish communitary centers from Sarcelles / Garges, the "Rothschild" Foundation and its Old Aged Home, the Kosher Restaurant beloging to the Social Assistance Department too. The delegation realized the aims, the financial resources, the organizing methods of these communitary institutions of the French Jewry. The "Michel Cahen" Home for Recoverable Mental Handicaps, the Helping through Ergotherapy for Motory Nerve Handicaps and for the Blinds, the Helping Center through Ergotherapy for Mental Handicaps were also visited.

The Social Department of U.J.S.F. Center hosted a conference concerning aspects of the Jewish Social Assistance in France, where the speakers emphasized on the importance of the social service for the old, unremoveble asistees and for the needy families.

The delegation of F.J.C.R. took account, for two days, of the modalities of the social services from Marseille, visited the Urgency Service Center for AIDS (MAARVAR) and the Old Aged Home "Les Oliviers".

The main experience of our delegation's visit was the contact with a great Western Jewish community, the interesting conclusions we derived from it: the establishment of helping committes for the improvement of Old Aged Homes activity and of the asistees F.J.C.R. polyclinics too; domiciliary visits to the old, sick, alone Jewish people; the organization of as many as possible cultural events, entertainments (games, music and even dance), and collective trips; practical methods for daily administering a dose of medicine in the Old Aged Homes; the achievement of a telephone services system's conversations for alone old people.

We wish to maintain this collaboration between U.J.S.F. from France and the F.J.C.R. Social Assistance Department in the future too for the benefit of the all Jewish people in need both in France and in Romania.

Dr. ALEXANDRU ELIAS

THE LAST EVENTS

THE U.S.A. AMBASSADOR AT THE EUROPEAN COUNCIL VISITED OUR COMMUNITY

His Excellency Stuart Eizenstadt, the U.S.A. Ambassador at the European Council was the guest of the Bucharest Jewish Community, August 27 and 28. His Excellency visited on this occasion the Choral Temple, the Great Synagogue, the Holocaust Exhibition, the Romanian Jews History Museum, and the Jewish Cemetery in Giurgiului Road. His Excellency was accompanied by members of the U.S.A. Embassy in Bucharest.

Eng. Osy Lazar, the Vicepresident of J.C.B., exposed on this occasion some aspects of the Bucharest Jewish life.

The visitors were so impressed by the Jewish objectives they have seen and appreciated so much our F.J.C.R. leadership's activity that they wrote in the Romanian Jews History Museum Honour Book: "*It is an honour to see this wonderful Romanian Jews History Museum attesting their great contribution to the Romanian History*".

BOOK LAUNCH

A volume about "The Bacau Jewish Community" by I. Schwartz-Kara was launched July 19 at the Bacau "Al. Piru" Book Shop. The work appeared in the "Hasefer" Publishing House.

Messrs. Eng. Dan Felician, the Mayor of Bacau, Att. Dumitru Popa, Municipal Secretary, Prof. Dr. Mihai Merfea, Provost of the "Spiru Haret" University of Bacau, the writer Costin Calistrat, the Bacau State Theater Manager and President of the local Section of the Romanian - Israeli Friendship Association, Prof. Dr. Ioan Zaharia, representative of the local Section of the State Archives, Voicu Octavian, Inspector at the County Inspectorate of Culture attended the event.

Mr. M. Cojocaru, the President of the Bacau Jewish Community, thanked to the participants and stressed this book launch about the Bacau Jewish Community is inscribed in the Real-Semitism program promoted by the F.J.C.R. leadership.

Speaking on the occasion, Prof. Dr. Mihai Merfea made a substantial synthesis of the book and noted it contributed to a better knowledge of the Bacau Jewry who offered a valuable participation to the development of the common country. Prof. Dr. Ioan Zaharia emphasized on the author's merits for a better understanding between ethnical groups and on the "Hasefer" Publishing House merits too.

Mr. I. Schwartz-Kara thanked to the audience for the participation, and to the speakers for the good words concerning his endeavours for this book's achievement.

CONFERENCE OF THE "HERTZA DISTRICT CULTURAL SOCIETY"

The "Hertza District Cultural Society", a legal, non-guvernamental, apolitical and non-profit organization, intended to prepare a National Conference for all who were born and lived in the Hertza district before 1940. The meeting has to be holden in Bucharest, Suceava or Dorohoi for the next year.

We, the Hertza natives, cannot forget the warm and pleasant atmosphere existing between us, our parents and the Jews who lived there.

A first day dissertations meeting and a second day trip in Hertza, with the agreement of the neighbour country Ukraina, are planned in this conference's program.

All this conference's virtual participants are pleased to send an intention letter (to announce eventually their work's title) to the address of Prof. Dr. Doc. I. Gherman, P.O. 48, CP 1, Bucharest 2.

המציאות היהודית

ב"ה ו' אלול תשנ"ה דו שבועון של הקהילות היהודיות מרומניא

הרב ד"ר יחזקאל מארק

לפרשת "ראה"

"ראה נתתי לפניכם היום ברכה ..... (דברים י"א,כ"ו).

במלים פשוטות אלה שבהן פותחת פרשתנו, קיים עיקרון חשוב ביסודות היהדות. הרמב"ם מנסח זאת כך שנוכל לומר שבפסוקים אלה, אבן יסוד של תורת משה רבנו. האמונה בבחירה של האדם (היהודי), בחירה מוחלטת וכלתי של דרכו בחיים תביא לו שמחה וברכה, אושר וכבוד, או חלילה קללה ועצבות, עוני ואומללות.

עיון קל יוכיח עד כמה יסודי וחשוב עקרון זה ביהדות, למשל אם לא נקבל עקרון זה, כי אז מתמוטטת כל השיטה של שכר ועונש. כי אם אין לאדם בחירה חופשית, והאדם עושה דברים בעל כורחו, מדוע ייענש אדם שפשע, שכן פשיעתו היתה בלתי נמנעת, כי זה גורלו, וכן נאמר גם ביחס לאדם שעשה מעשה טוב, מדוע מגיע לו שכר, הריהו עשה את המעשה בעל כורחו. אבל עלינו להבין שעקרון יסוד זה אומר שהתורה איננה מעמידה את האדם (היהודי)בצומת דרכים ומשאירה אותו שם ללא כל עצה או הדרכה, ואינה מתעניינת בבחירת דרכו אם בחר בדרך הטובה או חלילה הרעה, אלא להיפך התורה מתעניינת ומדריכה.

הספרי מדגיש שהפסוק הזה (דברים ל', 15) "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע"צריך להלקח בחשבון יחד עם פסוקים מקבילים לו כמו הפסוק : " העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ, החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה...**ובחרת בחיים** למען תחי־ה אתה וזרעך" (דברים ל' 15־19)

וברור מכאן, וממקומות נוספים בתורה, שהדרך של היהדות ושל התורה היא דרך **החיים והטוב** ואילו הדרך של הרע ושל המוות היא דרך שמרחיקה, ומתרחקת מהדרך שעלי־ה ממליצים ה' ותורת ישראל.

משל שמובא בספרי יכול לשמש בצורה מעניינת הדגמה של הרעיון הזה. אדם הגיע לצומת דרכים ולא ידע באיזה דרך לבחור. בצד אחד נאמר לו שהדרך ארוכה־קצרה ובצד אחר נאמר לו שהדרך הזאת קצרה־ארוכה. בפועל נראתה דרך אחת בתחילה מלאה קוצים ודרדרים ומהמורות והשני־ה היתה בתחילתה סלולה כדרך כבישים עירוניים רגילים. וההבדל הוא משמעותי מן הרגע הראשון. נכון שהקטע הראשון קשה להליכה אלא שמיד אחר כך ישנה דרך רחבת ידיים וסלולה כדרך האוטוסטרדות, ואילו הדרך האחרת היתה סלולה בתחילתה, אך לא רחוק מן ההתחלה התחילו המהמורות והקוצים והדרדרים. יוצא שהדרך שְנראית קצרה מטעה את ההולכים בה לחשוב שכל כולה באותה רמה, אך לא כן הדבר.

באותו מצב נמצא היהודי, בכל הדורות. החברה הכללית מציעה, כביכול, עולם שכולו טוב, בלי הפליות, בלי שנאה, מתוך שוויון זכויות. כל זה בתיאורי־ה, על הנייר, אך בפועל אין הדבר כך. לעומת זאת היהודי שרוצה להמשיך בדרכה של היהדות ואינו מעוניין בהתבוללות, הוא מוצא את עצמו בחברה יציבה שמעריכה אותו ואת הישגיו התרבותיים - היהודיים למרות הקשיים שהיו לו בחייו, ישנם, ואולי עוד יהיו לו.

ראה נתתי לפניכם היום ברכה...ובחרת בחיים ובטוב.

מכתב ברכה

הרב ד"ר יחזקאל מארק שליט"א קיבל מכתב ברכה מאת פרופ' משה קוה,רקטור אוניברסיטת בר - אילן, שאנו מפרסמים להלן.

ד"ר יחזקאל הנכבד,

עם יציאתך לגימלאות ב - 31.9.95 , ברצוני להודות לך בשמי ובשם הסינט, ולהביע את הערכתנו הרבה על התרומה החשובה שתרמת לקידומה ולפיתוחה של אוניברסיטת בר־אילן בכלל והפקולטה למדעי היהדות בפרט.

אין ספק שאישיותך הדגולה ופעילותך הרבה בתחום החינוך, המחקר וההוראה ישאירו את רישומם במוסד שכה קרוב ללבך.

יוסיף ה' לך כח להמשיך לעסוק בעבודתך המדעית החשובה.

בהזדמנות זו ברצוני לברך אותך על מינויך כרב ראשי ברומניה.

בברכה,

פרופ' משה קוה

רקטור

המזכיר הכללי של ועד הקהילות היהודיות מרומניא, המהנדס טיודור בלומנפלד נ"י,הגיע לגבורות

ביום שני ה - 28 לאוגוסט 1995 נערכה,במרכז ועד הקהילות היהודיות, חגיגת יום הולדתו ה - 80 של מזכירו הכללי,מהנדס טיודור בלומנפלד.השתתפו בחגיגה חברי הנהלת הועד, עמיתים וותיקים עם פעילות ידועה בארגון זה, ואורחים מחו"ל : הגב' מרה כהן מצד ה"ג'וינט" ומר ז'.ספיצר, מה"ג'וינט" - ארה"ב.

נאמו על אישיותו של חתן החגיגה : חבר אקדמיה פרופ' דר' ניקולאי קז'ל,נשיא ועד הקהילות, הגב' מרה כהן, ודר' צ'ארלס קרופריו, חברו של הנחגג.

מר בלומנפלד ענה בהתרגשות רבה, והדגיש שמָלא תמיד את חובתו. הוא הזכיר לזכותם את אלה שיצרו את התנאים המתאימים להמשיך פה חיים יהודיים, ביניהם הרב הראשי דר' משה רוזן ז"ל, המזכ"ל לשעבר של הועד, עו"ד אמיל שכטר ז"ל והנשיא לשעבר של קהילת בוקרשט, עו"ד דניאל סגל ז"ל.

הטקס כולו הפך לשיעור לנוכחים על האופן בו מנהיג חייב למלאות את חובתו: בנדיבות וצניעות, באהבה וכבוד לאנשים, טוב לב והבנת צרכי הפונים לקהילה כדי לעזור להם. הנוכחים הצתרפו בשמחה להערכות ולאיחולים של הנואמים.

נאומו של חבר האקדמיה ניקולאי קז'ל בחגיגת יום הולדתו של המהנדס טיודור בלומנפלד

כשאנחנו חוגגים היום את המזכיר הכללי של ועד הקהילות היהודיות מרומניא, המהנדס טיודור בלומנפלד , כעת בן־שמונים, אנו חוגגים גם סמל,סמל של יושר ואמינות של חיי בן אדם.

מה הביא ומביא עם עצמו המהנדס טיודור בלומנפלד בחיי קהילה שתרמה כל כך הרבה עם ערכים בלתי נשכחים לעם היהודי ולעם הרומני, לידו הוא חי ? מה הוא מסמל חתן חגיגתנו של היום ?

הוא דוגמה של עבודה קשה ושל חיים מוקדשים לטובת הקהילה ;

דוגמה של אנרגיה לא רק טבעית, אלא גם שהושגה ע"י רצון יוצא דופן;

דוגמה של פעילות, עד כדי כך שאפילו בגיל זה ,יעילות פעילותו הינה נכרת.

המהנדס בלומנפלד, האיש שמלא כל כך הרבה תפקידים אחראיים :מורה בבית הספר התיכון היהודי ביאשי,פרורקטור של המכון למסילי הברזל,סגן שר במשרד התחבורה, מנכ"ל של המנהלה הכללית לדרכים וגשרים, נשיא הקהילה היהודית בבוקרשט, וכיום, מזכיר כללי של ועד הקהילות היהודיות מרומניא. יותר מ - 50 שנה עבד בתפקידים חשובים, שאת כולם מלא בסמכות ואהבה.האיש הזה שהגיע בזכותו המלאה לפסגות הירכיה החברתית, נשאר דוגמה של צניעות שהיא מבורכת בעיני כולם.

דבר נוסף, אבל לא אחרון. לעמיתנו וחברנו המהנדס ט. בלומנפלד, תחונה נדירה במיוחד אצל אנשים "גדולים" : טוב הלב. ואני חושב שטוב הלב הינה בהגדרתו של איש גדול. הוא אוהב לעשות טובה באופן טבעי שמעורר כבוד אצל אנשים שלהם עזר וגם אצל אלה שבסביבתו, שזוכים באופן כזה לדוגמות טובות ללמידה.

כל אלה מאפשרים לי לומר שמהנדס טיודור בלומנפלד יכול להצהיר כמו בזמנו הוראציוס:"אקסג'י מונומנטום". הוא הרים לעצמו ע"י עבודה והתנהגות יוצאת מן הכלל אנדרטא מפוארת.

מה עוד יש להגיד ולהוסיף לכבוד האיש הזה שתרם כל כך הרבה במשך יותר משמונה עשרה שנה לטובת הקהילה ?

נוסיף את האיחולים שלנו ושל עמיתינו בהנהלת הועד. נאחל לו עוד שנים רבות טובות ומאושרות, יחד עם רעייתו המכובדת ועם כל הנלוים אליו ושיהיה לכולנו גם בעתיד חבר טוב ואהוב ע"י כולם.

יום הולדת שמח, מר בלומנפלגד יקירינו.הרבה בריאות לך ולכל יקיריך!אחולינו הטובים לכל האורחים שבאו לחגיגת נשמה זו לכבד איש נשמה. לחיים!

ספר על תולדות יהדות בקוי

ב - 19 ליולי ש.ז. יצא לאור הספר "קהילת יהודי בקוי " של פרופ' י. שוורץ קרה, ספר שהופיע בהוצאה לאור "הספר".בפרסום הספר השתתפו אנשים חשובים בחיים התרבותיים של המחוז.הנואמים הדגישו את תרומתו לעתיד של הספר להכרת חיי היהודים באזור ולהבנה הדדית בין האתניות.

אישיותו של הרב ד"ר יחזקאל מארק שליט"א

נולד ב־כ"ו בטבת תרפ"ח (1928.01.19) בבאצ'שטי־רומאן כבן למו"מ הרב מנחם מנדל מארק ז"ל, וספג תורה ומידות טובות מבית אביו שהיה דמות בולטת, סמל לאוהב צדק ורודף צדק, טוב לב, דבקות והתלהבות בדת וביראת ה'.

בגיל י"א יצא ללמוד תורה בישיבת "בית אהרן" ביאסס, שם הצטיין כמתמיד והעמיק שבע שנים בלימוד הש"ס ובשנת 1946, בהגיעו בגיל ח"י שנה, עלה ארצה במחתרת, עוד לפני קום המדינה,ושם המשיך את לימודיו ושרת גם בצה"ל במלחמת השחרור. מורה בבתי ספר בקיבוץ ובישיבות תיכוניות שונות בישראל וגם היה מנהל בביה"ס התיכון הדתי שבאופקים, הוא קיבל בינתיים תואר מורה מאת האוניברסיטה העברית בירושלים ומאת משרד החינוך הישראלי.

בשנת 1956 נשא לאשה את שרה איסקזון תחי' וכעת הם הורים ברוכים לשני בנים ובת אחת ולח"י נכדים שיחיו וירבו. בהיותו מורה כמורה מוכשר, שרת בין השנים 1968־1972 כמורה בביה"ס התיכון "הרצלי־ה" ומנהל תלמוד תורה בדרום אפריקה. בשנת 1970 קיבל תואר מאסטר עם הצטיינות באוניברסיטה משם על סמך מחקר על הנושא "השפעת התלמוד, המדרש והאגדה על ש"י עגנון", וכמו כן נתמנה מדריך רוחני של קהילה יהודית מאפריקה הדרומית, אבל לא הסתפק בזה, אלא שב לישראל להמשיך ללמוד בסמינר לרבנים בירושלים ובשנת 1976 קיבל סמיכה לרב. במקביל סיים עבודת מחקר לתואר ד"ר שקיבלו באפריל 1975.מאוקטובר 1974 ועד ספטמבר 1995 היה מרצה באוניברסיטה "בר־אילן" מרמת־גן (מחלקה לספרות), שם עשה את עבודתו על טהרת הקודש ונחשב כאחד מגדולי המחנכים, ועכשיו התחיל בש"ט את עבודתו כמדריך רוחני בקהילותינו.

בואך לשלום ומזל טוב, כבוד הרב ד"ר יחזקאל מארק !

ערב חגיגי לכבוד הרב ד"ר יחזקאל מארק שליט"א

ביום ה - 21 לאוגוסט ש.ז. נערך בבוקרשט באולם הטקסים של ועד הקהילות היהודיות קונצרט לכבוד הרב ד"ר יחזקאל מארק שליט"א והרבנית השתתפו חברי הנהלת הועד ונציגי שגרירות מדינת ישראל ואגרון ה"ג'וינט".

בנאומו,חבר האקדמיה פרופסור ניקולאי קז'ל הדגיש את חשיבות הערב התרבותי הזה המוקדש לכבוד הרב ד"ר יחזקאל מארק שליט"א כרב נבחר עם סמכויות של רב ראשי בקהילותינו מרחבי רומניא.

הקונצרט שנערך ע"י התזמורת "מנורה " והמקהלה "שירה וזמרה" היה מאוד מוצלח.